

แผนการใช้ที่ดิน ตำบลบ้านดั้น

อำเภอเมืองแพร่ จังหวัดแพร่

สถานีพัฒนาที่ดินแพร่ สำนักงานพัฒนาที่ดินเขต 7
ร่วมกับ กองนโยบายและแผนการใช้ที่ดิน กรมพัฒนาที่ดิน
กระทรวงเกษตรและสหกรณ์

คำนำ

การจัดทำแผนการใช้ที่ดินดำเนินการตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 มาตรา 72 (1) ที่ได้บัญญัติให้มีการวางแผนการใช้ที่ดินให้เหมาะสมกับศักยภาพของที่ดินตามหลักการพัฒนาอย่างยั่งยืน โดยแผนการใช้ที่ดินตำบลบ้านถิ่น อำเภอเมืองแพร่ จังหวัดแพร่ ได้นำแนวคิดขององค์การอาหารและการเกษตรแห่งสหประชาชาติ (Food and Agriculture Organization of the United Nations: FAO และ โครงการสิ่งแวดล้อมแห่งสหประชาชาติ (United Nations Environment Programme: UNEP) มาปรับใช้ คือ ความเหมาะสมทางกายภาพ ความเหมาะสมทางเศรษฐกิจ การยอมรับจากสังคม การสร้างความยั่งยืน ให้สิ่งแวดล้อม และเสนอทางเลือกการใช้ที่ดิน ร่วมกับวิธีการที่จำเป็นอื่นๆ เช่น กระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน (Participatory Rural Appraisal:PRA) การประเมินคุณภาพที่ดิน เป็นต้น

กองนโยบายและแผนการใช้ที่ดินร่วมกับสำนักงานพัฒนาที่ดินเขต (สพข.) และสถานีพัฒนาที่ดิน (สพด.) ในการดำเนินงานวางแผนการใช้ที่ดินระดับตำบล โดยพิจารณาภาพรวมของสภาพปัญหาในด้านต่าง ๆ ทั้งด้าน กายภาพเศรษฐกิจ และสังคม วิเคราะห์ และสังเคราะห์ข้อมูลนำไปสู่การวางแผนการใช้ที่ดินที่สอดคล้องกับ ศักยภาพของพื้นที่โดยผ่านกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน (PRA) ในการระบุปัญหา ความต้องการของ เกษตรกร และผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทั้งนี้ สพด. ได้จัดทำแผนกิจกรรม/โครงการ เพื่อขับเคลื่อนแผนการใช้ที่ดินให้ เป็นรูปธรรมเพื่อให้เกษตรกรมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น มีการใช้ที่ดินอย่างถูกต้องเหมาะสม รักษาสภาพแวดล้อม และอนุรักษ์ทรัพยากรในชุมชนให้เกิดความยั่งยืนต่อไป

สถานีพัฒนาที่ดินแพร่

กันยายน 2566

สารบัญ

	หน้า
คำนำ	ก
สารบัญ	ข
สารบัญตาราง	ง
สารบัญรูป	จ
บทที่ 1 บทนำ	
1.1 ความสำคัญของการวางแผนการใช้ที่ดิน	1-1
1.2 หลักการและเหตุผล	1-1
1.3 วัตถุประสงค์	1-1
1.4 ระยะเวลาและสถานที่ดำเนินงาน	1-1
1.5 ขั้นตอนการดำเนินงาน	1-2
1.6 วิสัยทัศน์ของตำบล	1-2
บทที่ 2 ข้อมูลทั่วไป	
2.1 ที่ตั้งและอาณาเขต	2-1
2.2 การแบ่งส่วนการปกครอง	2-1
2.3 สภาพภูมิประเทศ	2-2
2.4 สภาพภูมิอากาศ	2-2
2.5 สภาพการใช้ที่ดินในปัจจุบัน	2-4
2.6 สภาพเศรษฐกิจและสังคม	2-9
บทที่ 3 สถานภาพของทรัพยากรธรรมชาติ	
3.1 ทรัพยากรป่าไม้	3-1
3.2 ทรัพยากรน้ำ	3-1
3.3 ทรัพยากรดิน	3-2
บทที่ 4 กระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน (Participatory Rural Appraisal: PRA)	
4.1 การวิเคราะห์ผลจากการจัดทำกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน (PRA)	4-1
4.2 ระบบการปลูกพืชในปัจจุบัน	4-5

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 5 การประเมินคุณภาพที่ดิน	
5.1 หลักการประเมินคุณภาพที่ดินด้านกายภาพ	5-1
5.2 พืชเศรษฐกิจที่สำคัญของตำบล	5-2
5.3 ระดับความเหมาะสมของที่ดิน	5-2
บทที่ 6 แผนการใช้ที่ดิน	
6.1 การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อการจัดทำแผนการใช้ที่ดินระดับตำบล	6-1
6.2 แผนการใช้ที่ดิน	6-2
บทที่ 7 การขับเคลื่อนแผนการใช้ที่ดิน	
7.1 ขั้นตอนการดำเนินงาน	7-1
7.2 กิจกรรมที่จะดำเนินการของกรมพัฒนาที่ดิน	7-1
7.3 กิจกรรมที่จะดำเนินการของหน่วยงานอื่น	7-2
7.4 ความต้องการของชุมชนและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	7-2
เอกสารอ้างอิง	อ-1

สารบัญญัตินี้

ตารางที่		หน้า
2-1	สถิติภูมิอากาศ ณ สถานีตรวจอากาศ จังหวัดแพร่ (พ.ศ. 2533-2564)	2-3
2-2	สภาพการใช้ที่ดิน ตำบลบ้านถิ่น อำเภอเมืองแพร่ จังหวัดแพร่	2-5
2-3	จำนวนประชากรและครัวเรือนตำบลบ้านถิ่น อำเภอเมืองแพร่ จังหวัดแพร่ ปี 2565	2-9
2-4	จำนวนและสัดส่วนครัวเรือนเกษตรตำบลบ้านถิ่น อำเภอเมืองแพร่ จังหวัดแพร่ ปี 2565	2-10
2-5	รายได้-รายจ่ายเฉลี่ยครัวเรือนตำบลบ้านถิ่น อำเภอเมืองแพร่ จังหวัดแพร่ ปี 2565	2-12
3-1	สมบัติดิน ตำบลบ้านถิ่น อำเภอเมืองแพร่ จังหวัดแพร่	3-4
5-1	ตัวอย่างการประเมินคุณภาพที่ดินด้านกายภาพของประเภทการใช้ประโยชน์ที่ดิน	5-2
5-2	ชั้นความเหมาะสมทางกายภาพของดิน ตำบลบ้านถิ่น อำเภอเมืองแพร่ จังหวัดแพร่	5-3
6-1	เขตการใช้ที่ดิน ตำบลบ้านถิ่น อำเภอเมืองแพร่ จังหวัดแพร่	6-6
7-1	กิจกรรมของกรมพัฒนาที่ดินในเขตการใช้ที่ดินที่จะดำเนินการใน ปีงบประมาณ 2567-2571	7-5
7-2	สรุปกิจกรรมที่ขอรับการสนับสนุนจากส่วนราชการอื่นในเขตการใช้ที่ดิน	7-8
7-3	เป้าหมายการดำเนินงานและงบประมาณ ตำบลบ้านถิ่น อำเภอเมืองแพร่ จังหวัดแพร่ แผน 5 ปี (พ.ศ. 2567-2571)	7-9

สารบัญญรูป

รูปที่		หน้า
1-1	กรอบการวางแผนการใช้ที่ดินระดับตำบล	1-3
2-1	ขอบเขตการปกครองตำบลบ้านถิ่น อำเภอเมืองแพร่ จังหวัดแพร่	2-1
2-2	กราฟสมดุลของน้ำเพื่อการเกษตร จังหวัดแพร่	2-3
2-3	แผนที่สภาพการใช้ที่ดิน ตำบลบ้านถิ่น อำเภอเมืองแพร่ จังหวัดแพร่	2-8
2-4	สัดส่วนครัวเรือนเกษตร ตำบลบ้านถิ่น อำเภอเมืองแพร่ จังหวัดแพร่	2-10
2-5	รายได้-รายจ่ายเฉลี่ยครัวเรือน ตำบลบ้านถิ่น อำเภอเมืองแพร่ จังหวัดแพร่ ปี 2565	2-11
3-1	ทรัพยากรดิน ตำบลบ้านถิ่น อำเภอเมืองแพร่ จังหวัดแพร่	3-5
4-1	การวิเคราะห์สถานการณ์โดยระบบ DPSIR ของตำบลบ้านถิ่น อำเภอเมืองแพร่ จังหวัดแพร่	4-4
4-2	ระบบการปลูกพืชในปัจจุบัน ตำบลบ้านถิ่น อำเภอเมืองแพร่ จังหวัดแพร่	4-5
6-1	เขตการใช้ที่ดิน ตำบลบ้านถิ่น อำเภอเมืองแพร่ จังหวัดแพร่	6-8
7-1	การชะล้างพังทลายของดินในเขตการใช้ที่ดิน ตำบลบ้านถิ่น อำเภอเมืองแพร่ จังหวัดแพร่	7-4

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความสำคัญของการวางแผนการใช้ที่ดิน

ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 72 รัฐพึงดำเนินการเกี่ยวกับที่ดิน ทรัพยากรน้ำ และพลังงาน ดังต่อไปนี้

(1) วางแผนการใช้ที่ดินของประเทศ ให้เหมาะสมกับสภาพพื้นที่และศักยภาพของที่ดินตามหลักการพัฒนาอย่างยั่งยืน

1.2 หลักการและเหตุผล

ปัจจุบันกรมพัฒนาที่ดินได้ดำเนินการวางแผนการใช้ที่ดินระดับประเทศเรียบร้อยแล้วซึ่งเป็นการวางกรอบเชิงนโยบายมุ่งเน้นการพัฒนาด้านการเกษตรให้เกิดความสมดุลและยั่งยืนและในขณะเดียวกันต้องอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมควบคู่กับการรักษาคุณค่าทางศิลปวัฒนธรรม แต่ทั้งนี้เพื่อให้เกิดการใช้ประโยชน์ที่ดินในระดับพื้นที่อย่างมีประสิทธิภาพและรักษาฐานการผลิตด้านทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืนตลอดห่วงโซ่อุปทาน แผนการใช้ที่ดินระดับตำบลจึงถูกนำมาใช้เป็นเครื่องมือเพื่อขับเคลื่อนการดำเนินงานดังกล่าว

ทั้งนี้กรมพัฒนาที่ดินได้จัดทำแผนปฏิบัติการราชการกรมพัฒนาที่ดินระยะ 5 ปี (พ.ศ. 2566-2570) เพื่อให้บรรลุตามวิสัยทัศน์ที่กำหนดไว้ คือ “**เป็นองค์กรอัจฉริยะทางดิน เพื่อขับเคลื่อนการใช้ที่ดินอย่างเหมาะสม 15 ล้านไร่ ภายในปี 2570**” ซึ่งในส่วนของประเด็นการพัฒนาที่ 2 บริหารจัดการทรัพยากรดินและที่ดินด้วยชุดข้อมูลที่มีมูลค่าสูง (High Value Dataset) ซึ่งมีเป้าหมาย คือ การนำชุดข้อมูลที่มีมูลค่าสูง ไปใช้ในการบริหารจัดการทางการเกษตร ในส่วนของตัวชี้วัด บริหารจัดการทรัพยากรดินและที่ดินบนพื้นฐานของชุดข้อมูลที่มีมูลค่าสูง ร้อยละ 100 กลยุทธ์ ที่ 2 ยกระดับแผนการใช้ที่ดินไปสู่การปฏิบัติได้กำหนดให้ ร้อยละของแผนการใช้ที่ดินระดับตำบลที่จัดทำแล้วเสร็จทั้งประเทศ ภายใน ปี 2570 (ไม่น้อยกว่า ร้อยละ 80) เป็นตัวชี้วัดหนึ่งของกลยุทธ์ดังกล่าว

1.3 วัตถุประสงค์

1.3.1 เพื่อรักษาเสถียรภาพของทรัพยากรให้เกิดความสมดุลและยั่งยืนภายใต้การพัฒนาต่าง ๆ ของตำบล

1.3.2 เพื่อให้การใช้ที่ดินมีผลตอบแทนสูงสุดต่อหน่วยเนื้อที่อย่างยั่งยืน

1.3.3 เพื่อให้เกิดการกำหนดแผนงาน โครงการ กิจกรรม ที่สอดคล้องกับแผนการใช้ที่ดินที่กำหนดขึ้น และอยู่บนหลักการของรูปแบบโมเดลเศรษฐกิจ BCG (Bio-Circular-Green Economy: BCG Model)

1.4 ระยะเวลาและสถานที่ดำเนินงาน

1.4.1 ระยะเวลา 1 ตุลาคม 2565 – 30 กันยายน 2566

1.4.2 สถานที่ ตำบลบ้านถิ่น อำเภอเมืองแพร่ จังหวัดแพร่

1.5 ขั้นตอนการดำเนินงาน

1.5.1 รวบรวมข้อมูลปฐมภูมิและทุติยภูมิ ประกอบด้วย

1) ด้านกายภาพ ได้แก่ ทรัพยากรดิน ทรัพยากรน้ำ ทรัพยากรป่าไม้ ภูมิอากาศ สภาพการใช้ที่ดิน เขตป่าไม้ตามกฎหมายและมติคณะรัฐมนตรี

2) ด้านเศรษฐกิจและสังคม เช่น การถือครองที่ดิน ลักษณะทางเศรษฐกิจของตำบล จำนวนประชากร เป็นต้น

3) ด้านนโยบายและข้อกำหนดที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ ยุทธศาสตร์ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 13 ยุทธศาสตร์ภาค แผนพัฒนากลุ่มจังหวัด แผนพัฒนาจังหวัด แผนพัฒนาการเกษตรและสหกรณ์ แผนพัฒนาท้องถิ่น 4 ปี ขององค์การบริหารส่วนจังหวัด เทศบาลตำบลหรือองค์การบริหารส่วนตำบล ฯ

1.5.2 จัดทำกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน (Participatory Rural Appraisal : PRA) เพื่อรับฟังความคิดเห็น ประเด็นปัญหา ความต้องการด้านต่าง ๆ ขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่นและเกษตรกรในตำบล

1.5.3 ประเมินคุณภาพของที่ดินของพืชเศรษฐกิจหลักและพืชทางเลือกที่มีมูลค่าของตำบล

1.5.4 สังเคราะห์ข้อมูลจากข้อ 1.5.1 ถึง 1.5.3 เพื่อใช้ประกอบการวางแผนการใช้ที่ดิน

1.5.5 กำหนด (ร่าง) แผนการใช้ที่ดินระดับตำบล

1.5.6 รับฟังความคิดเห็นของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียต่อ (ร่าง) แผนการใช้ที่ดินที่กำหนดขึ้น

1.5.7 ปรับปรุง (ร่าง) แผนการใช้ที่ดินเพื่อจัดทำแผนการใช้ที่ดินฉบับสมบูรณ์

1.5.8 นำแผนการใช้ที่ดินเข้าสู่คณะกรรมการของเขตฯ เพื่อตรวจสอบความครบถ้วน /สมบูรณ์ของเนื้อหาและองค์ประกอบ

1.5.9 เผยแพร่แผนการใช้ที่ดินเพื่อนำไปสู่การขับเคลื่อนการดำเนินงาน ประกอบด้วย

1) องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น นำแผนการใช้ที่ดินที่จัดทำขึ้นไปประกอบการจัดทำแผนการพัฒนาของตำบล เพื่อนำไปสู่การของบประมาณที่มีความสอดคล้องกับศักยภาพด้านการผลิตและสถานภาพของทรัพยากรของตำบล

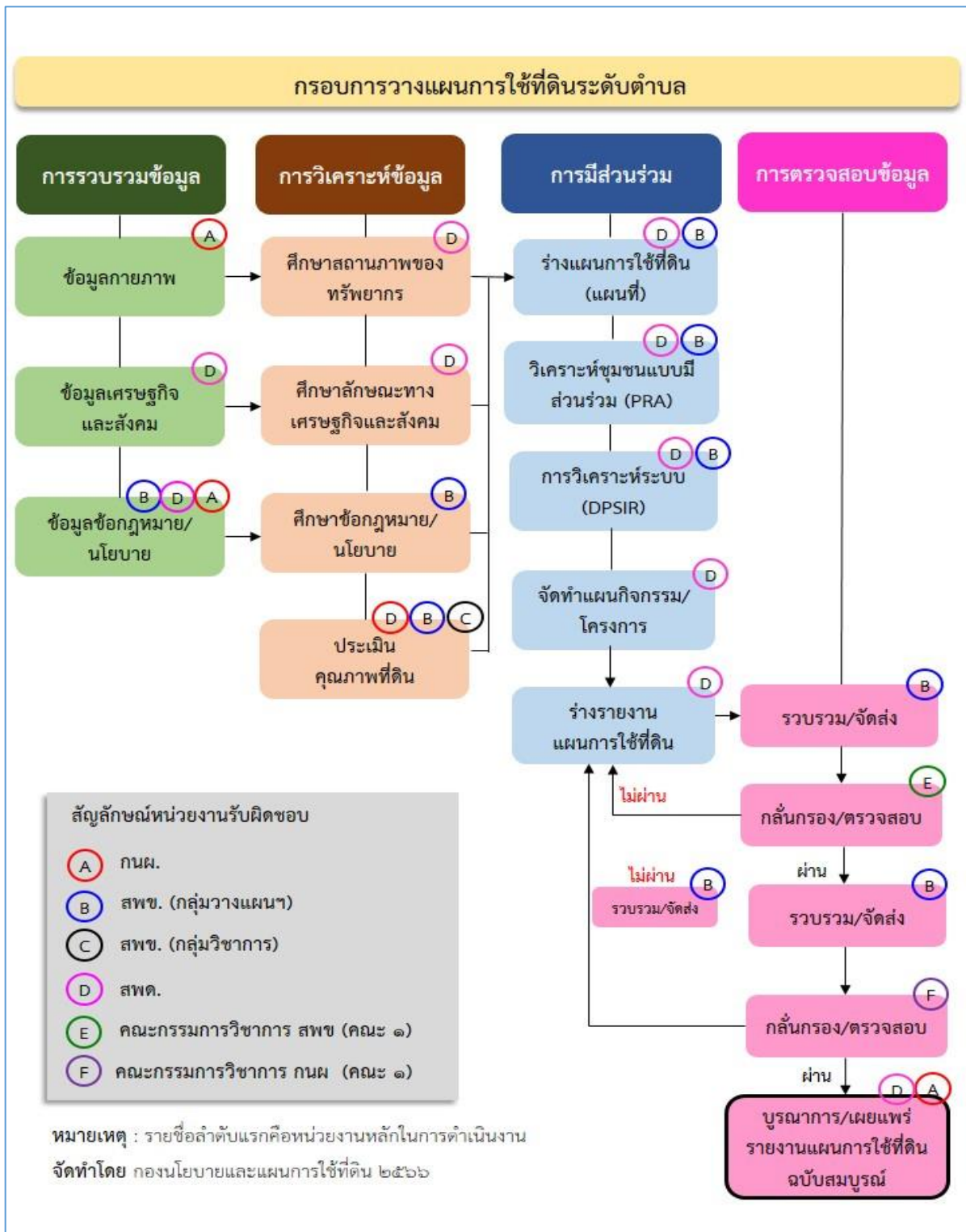
2) กรมพัฒนาที่ดิน โดยสถานีพัฒนาที่ดิน กำหนดแผนงาน/โครงการ/กิจกรรมที่สอดคล้องกับแผนการใช้ที่ดินที่กำหนดขึ้นในแต่ละเขตและสามารถใช้ประกอบการของบประมาณในพื้นที่อย่างมีหลักการและเป็นที่ยอมรับ

3) หน่วยงานราชการอื่น ๆ สามารถใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานประกอบแผนงาน/โครงการ/กิจกรรมที่สอดคล้องกับแผนการใช้ที่ดินที่กำหนดขึ้นในแต่ละเขต

1.6 วิสัยทัศน์ของตำบล

“สร้างสรรค์ พัฒนา สามัคคี มีคุณธรรม”(เทศบาลตำบลบ้านถิ่น, 2566)

จากขั้นตอนที่กล่าวข้างต้น สามารถจัดทำกรอบการวางแผนการใช้ที่ดินระดับตำบลแสดงดังรูปที่ 1-1

รูปที่ 1-1 กรอบการวางแผนการใช้ที่ดินระดับตำบล

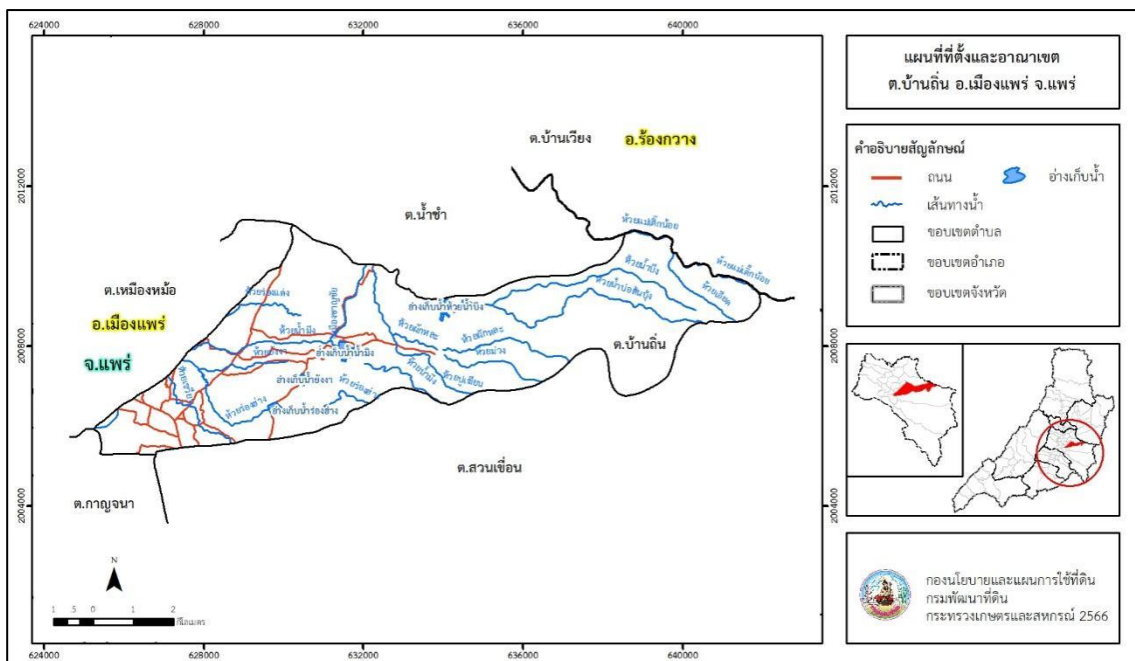

บทที่ 2 ข้อมูลทั่วไป

2.1 ที่ตั้งและอาณาเขต

ตำบลบ้านถิ่น อำเภอเมืองแพร่ จังหวัดแพร่ ตั้งอยู่ทางทิศตะวันออกเฉียงของอำเภอเมืองแพร่ มีพื้นที่ประมาณ 45 ตารางกิโลเมตร หรือ 28,287 ไร่ โดยมีอาณาเขตติดต่อ ดังนี้ (รูปที่ 2-1)

ทิศเหนือ	ติดต่อกับ	ตำบลน้ำชำ อำเภอเมืองแพร่ จังหวัดแพร่
ทิศใต้	ติดต่อกับ	ตำบลสวนเขื่อน อำเภอเมืองแพร่ จังหวัดแพร่
ทิศตะวันออก	ติดต่อกับ	ตำบลบ้านเวียง อำเภอร้องกวาง ตำบลสวนเขื่อน อำเภอเมืองแพร่ จังหวัดแพร่
ทิศตะวันตก	ติดต่อกับ	ตำบลเหมืองหม้อ ตำบลกาญจนนา อำเภอเมืองแพร่ จังหวัดแพร่

รูปที่ 2-1 ขอบเขตการปกครองตำบลบ้านถิ่น อำเภอเมืองแพร่ จังหวัดแพร่

2.2 การแบ่งส่วนการปกครอง

ตำบลบ้านถิ่น อำเภอเมืองแพร่ จังหวัดแพร่ แบ่งส่วนการปกครองออกเป็น 11 หมู่บ้าน ดังนี้

หมู่ที่ 1 บ้านถิ่นใน	หมู่ที่ 7 บ้านหัวทุ่ง
หมู่ที่ 2 บ้านถิ่นนอก	หมู่ที่ 8 บ้านถิ่น
หมู่ที่ 3 บ้านถิ่น	หมู่ที่ 9 บ้านถิ่น
หมู่ที่ 4 บ้านโป่งศรี	หมู่ที่ 10 บ้านโป่งศรี

หมู่ที่ 5 บ้านถิ่น

หมู่ที่ 11 บ้านถิ่นใน

หมู่ที่ 6 บ้านโป่งศรี

(เทศบาลตำบลบ้านถิ่น, 2566)

2.3 สภาพภูมิประเทศ

ลักษณะพื้นที่ทั่วไปส่วนใหญ่เป็นที่ดอนและพื้นที่ลาดชันสูง มีสภาพพื้นที่ราบเรียบถึงค่อนข้างราบเรียบ ลูกคลื่นลอนลาดเล็กน้อย ลูกคลื่นลอนลาด และพื้นที่สูงชันเป็นพื้นที่ภูเขา เป็นส่วนหนึ่งของลุ่มน้ำยม แหล่งน้ำที่สำคัญ เช่น ห้วยน้ำบึง ห้วยผักหละ ห้วยน้ำมิง ห้วยร่องฮ่าง อ่างเก็บน้ำห้วยน้ำบึง อ่างเก็บน้ำน้ำมิง

2.4 สภาพภูมิอากาศ

จากการศึกษาสถิติภูมิอากาศ (พ.ศ. 2536-2565) พบว่า ตำบลบ้านถิ่น อำเภอเมืองแพร่ จังหวัดแพร่ มีรายละเอียดดังนี้

2.4.1 อุณหภูมิ

มีอุณหภูมิโดยเฉลี่ยทั้งปี 26.7 องศาเซลเซียส อุณหภูมิสูงสุดเฉลี่ย 33.4 องศาเซลเซียส ในเดือนเมษายน และอุณหภูมิต่ำสุดเฉลี่ย 22.0 องศาเซลเซียส ในเดือนมกราคม

2.4.2 ปริมาณน้ำฝน

มีปริมาณน้ำฝนรวมทั้งปี 1,182.4 มิลลิเมตร มีฝนตกประมาณ 125 วัน เดือนที่มีฝนตกมากที่สุด ในเดือนสิงหาคม มีปริมาณฝน 237.2 มิลลิเมตร และมีฝนตกประมาณ 22 วัน

2.4.3 สมดุลน้ำเพื่อการเกษตร

จากข้อมูลสถิติภูมิอากาศในคาบ 30 ปี (พ.ศ. 2536-2565) ณ สถานีตรวจอากาศจังหวัดแพร่ ได้นำมาวิเคราะห์สมดุลของน้ำเพื่อการเกษตร ซึ่งเป็นการวิเคราะห์หาช่วงฤดูการเพาะปลูกพืช ตลอดจนช่วงระยะเวลาที่พืชเสี่ยงต่อการขาดน้ำ ข้อมูลที่นำมาวิเคราะห์ คือ ปริมาณน้ำฝน และศักยภาพการคายระเหยน้ำ อังอิง (ET_o) ซึ่งคำนวณด้วยโปรแกรม Cropwat for Windows Version 8.0 โดยใช้สมการ Penman-Monteith สามารถสรุปสมดุลของน้ำเพื่อการเกษตรในเขตอาศัยน้ำฝนได้ดังนี้

ช่วงที่เหมาะสมต่อการปลูกพืช เป็นช่วงที่ค่าปริมาณน้ำฝนมากกว่าค่า 0.5 การระเหยจากผิวดินและการคายน้ำของพืช เป็นช่วงที่ดินมีความชุ่มชื้นพอเหมาะต่อการเพาะปลูกพืช เป็นช่วงที่ดินมีความชุ่มชื้นพอเหมาะต่อการเพาะปลูกพืช ซึ่งช่วงนี้เริ่มตั้งแต่กลางเดือนมีนาคมถึงต้นเดือนพฤศจิกายน

ช่วงที่มีน้ำมากเกินพอ เป็นช่วงที่ค่าปริมาณน้ำฝนมากกว่าค่าการระเหยจากผิวดินและการคายน้ำของพืช ซึ่งช่วงนี้เริ่มตั้งแต่กลางเดือนเมษายนถึงปลายเดือนตุลาคม

ช่วงขาดน้ำ เป็นช่วงฤดูแล้งที่ค่าปริมาณน้ำฝนน้อยกว่าค่า 0.5 การระเหยจากผิวดินและการคายน้ำของพืช ซึ่งพืชอาจเสียหายจากการขาดแคลนน้ำได้ ซึ่งช่วงนี้เริ่มตั้งต้นเดือนพฤศจิกายนถึงกลางเดือนมีนาคม (ตารางที่ 2-1 และรูปที่ 2-2)

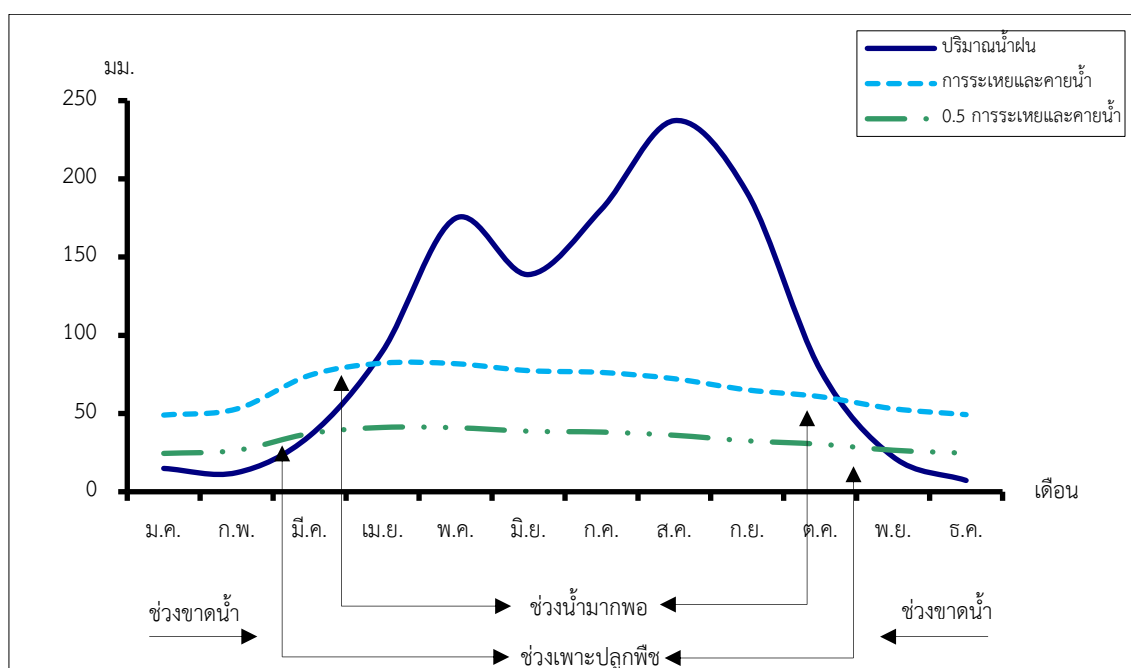
ตารางที่ 2-1 สถิติภูมิอากาศ ณ สถานีตรวจอากาศจังหวัดแพร่¹ (พ.ศ. 2536-2565)

เดือน	อุณหภูมิ (ซ.)			ความชื้นสัมพัทธ์ (%)	ปริมาณน้ำฝน (มม.)	จำนวนวันที่ฝนตก (วัน)	ศักยภาพการคายระเหยน้ำ (มม.)	ปริมาณฝนใช้การ ² (มม.)
	ต่ำสุด	สูงสุด	เฉลี่ย					
ม.ค.	16.3	31.2	22.6	74.0	14.9	2.4	49.0	14.5
ก.พ.	17.9	33.7	24.8	68.0	12.2	2.0	52.9	12.0
มี.ค.	21.6	36.3	28.0	64.0	35.7	3.9	74.4	33.7
เม.ย.	24.4	37.4	29.9	66.0	89.8	8.1	82.2	76.9
พ.ค.	25.0	35.4	29.2	75.0	174.8	15.4	81.8	125.9
มิ.ย.	25.0	34.0	28.6	78.0	138.8	16.5	77.4	108.0
ก.ค.	24.8	32.8	27.9	81.0	180.5	20.1	76.3	128.4
ส.ค.	24.6	32.2	27.4	84.0	237.2	21.8	72.2	147.2
ก.ย.	24.4	32.5	27.4	84.0	191.0	19.0	65.1	132.6
ต.ค.	23.3	32.5	26.8	83.0	78.0	10.8	60.8	68.3
พ.ย.	20.3	32.0	25.1	79.0	22.3	3.4	53.1	21.5
ธ.ค.	16.9	30.6	22.7	75.0	7.2	1.5	49.3	7.1
เฉลี่ย	22.0	33.4	26.7	75.9	-	-	-	-
รวม	-	-	-	-	1,182.4	124.9	794.5	876.1

หมายเหตุ : ¹เป็นสถานีตรวจอากาศที่ใกล้พื้นที่ตำบลมากที่สุด

²เนื้อที่คำนวณด้วยระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์

ที่มา : กรมอุตุนิยมวิทยา (2566)

รูปที่ 2-2 กราฟสมดุลของน้ำเพื่อการเกษตร จังหวัดแพร่

2.5 สภาพการใช้ที่ดินปัจจุบัน

สภาพการใช้ที่ดินตำบลบ้านถิ่น อำเภอเมืองแพร่ จังหวัดแพร่ ซึ่งสำรวจโดยกลุ่มวิเคราะห์สภาพการใช้ที่ดิน (2566) ประกอบด้วยประเภทการใช้ที่ดินต่าง ๆ ดังนี้

2.5.1 พื้นที่ชุมชนและสิ่งปลูกสร้าง มีเนื้อที่ 1,996 ไร่ หรือร้อยละ 7.06 ของเนื้อที่ตำบล

2.5.2 พื้นที่เกษตรกรรมมีเนื้อที่ 10,425 ไร่ หรือร้อยละ 36.85 ของเนื้อที่ตำบล ประกอบด้วย การใช้ประโยชน์ที่ดินด้านเกษตรกรรมต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

1) เกษตรผสมผสาน มีเนื้อที่ 6 ไร่ หรือร้อยละ 0.02 ของเนื้อที่ตำบล ได้แก่ เกษตรผสมผสาน/ไร่นาสวนผสม

2) พื้นที่นา มีเนื้อที่ 3,978 ไร่ หรือร้อยละ 14.05 ของเนื้อที่ตำบล ได้แก่ นาข้าว นาร้าง นาข้าว+ข้าวโพด นาข้าว+พืชผัก

3) พืชไร่ มีเนื้อที่ 2,195 ไร่ หรือร้อยละ 7.77 ของเนื้อที่ตำบล ได้แก่ ข้าวโพด ไร่ร้าง มันสำปะหลัง อ้อย พืชไร่ผสม

4) ไม้ยืนต้น มีเนื้อที่ 2,460 ไร่ หรือร้อยละ 8.71 ของเนื้อที่ตำบล ได้แก่ สัก ยางพารา ไม้ยืนต้นร้าง/เสื่อมโทรม ยูคาลิปตัส สัก/มะขาม

5) ไม้ผล มีเนื้อที่ 1,674 ไร่ หรือร้อยละ 5.91 ของเนื้อที่ตำบล ได้แก่ แก้วมังกร มะขาม ลำไย ไม้ผลผสม มะม่วง/มะขาม

6) พืชสวน มีเนื้อที่ 23 ไร่ หรือร้อยละ 0.08 ของเนื้อที่ตำบล ได้แก่ พืชผัก

7) พุ่มหญ้าเลี้ยงสัตว์และโรงเรือนเลี้ยงสัตว์ มีเนื้อที่ 89 ไร่ หรือร้อยละ 0.31 ของเนื้อที่ตำบล ได้แก่ โรงเรือนเลี้ยงสัตว์ปีก โรงเรือนเลี้ยงโค กระบือ และม้า

2.5.3 พื้นที่ป่าไม้ มีเนื้อที่ 13,897 ไร่ หรือร้อยละ 49.13 ของเนื้อที่ตำบล ได้แก่ ป่าผลัดใบสมบูรณ์ ป่าผลัดใบรอสภาพฟื้นฟู

2.5.4 พื้นที่แหล่งน้ำ มีเนื้อที่ 534 ไร่ หรือร้อยละ 1.89 ของเนื้อที่ตำบล ได้แก่ อ่างเก็บน้ำ บ่อน้ำในไร่นา แม่น้ำ ลำห้วย ลำคลอง คลองชลประทาน หนอง บึง ทะเลสาบ

2.5.5 พื้นที่เบ็ดเตล็ด มีเนื้อที่ 1,435 ไร่ หรือร้อยละ 5.07 ของเนื้อที่ตำบล ได้แก่ พุ่มหญ้าสลับ ไม้พุ่ม/ไม้ละเมาะ พุ่มหญ้าธรรมชาติ เหมืองเก่า บ่อขุดเก่า บ่อดิน

แผนการใช้ที่ดินตำบลบ้านถิ่น อำเภอเมืองแพร่ จังหวัดแพร่

ตารางที่ 2-2 สภาพการใช้ที่ดิน ตำบลบ้านถิ่น อำเภอเมืองแพร่ จังหวัดแพร่

หน่วยแผนที่	สภาพการใช้ที่ดิน	เนื้อที่	
		ไร่	ร้อยละ
U	พื้นที่ชุมชนและสิ่งปลูกสร้าง	1,996	7.06
U201	หมู่บ้านบนพื้นราบ	1,843	6.52
U301	สถานที่ราชการและสถาบันต่าง ๆ	74	0.26
U500	พื้นที่อุตสาหกรรมร้าง	36	0.13
U502	โรงงานอุตสาหกรรม	1	-
U601	สถานที่พักผ่อนหย่อนใจ	22	0.08
U602	รีสอร์ท โรงแรม เกสต์เฮาส์	8	0.03
U603	สุสาน ป่าช้า	12	0.04
A	พื้นที่เกษตรกรรม	10,425	36.85
A001	เกษตรผสมผสาน/ไร่นาสวนผสม	6	0.02
A100	นาร้าง	159	0.56
A101	นาข้าว	3,673	12.98
A101+A202	นาข้าว+ข้าวโพด	131	0.46
A101+A502	นาข้าว+พืชผัก	15	0.05
A200	ไร่ร้าง	112	0.40
A201	พืชไร่ผสม	8	0.03
A202	ข้าวโพด	2,030	7.18
A203	อ้อย	20	0.07
A204	มันสำปะหลัง	25	0.09
A300	ไม้ยืนต้นร้าง/เสื่อมโทรม	78	0.28
A302	ยางพารา	232	0.82
A303	ปาล์มน้ำมัน	13	0.05
A304	ยูคาลิปตัส	19	0.07
A305	สัก	2,084	7.37
A305/A318	สัก/จามจุรี	6	0.02
A318	จามจุรี	13	0.05
A305/A412	สัก/มะขาม	15	0.05
A400	ไม้ผลร้าง/เสื่อมโทรม	45	0.16

แผนการใช้ที่ดินตำบลบ้านถิ่น อำเภอเมืองแพร่ จังหวัดแพร่

ตารางที่ 2-2 (ต่อ)

หน่วยแผนที่	สภาพการใช้ที่ดิน	เนื้อที่	
		ไร่	ร้อยละ
A401	ไม้ผลผสม	176	0.62
A405	มะพร้าว	6	0.02
A407	มะม่วง	54	0.19
A407/A412	มะม่วง/มะขาม	84	0.30
A407/A413	มะม่วง/ลำไย	35	0.12
A407/A425	มะม่วง/มะกอกน้ำ	6	0.02
A410/A426	น้อยหน่า/แก้วมังกร	6	0.02
A411	กล้วย	7	0.02
A412	มะขาม	412	1.46
A412/A413	มะขาม/ลำไย	11	0.04
A413	ลำไย	331	1.17
A426	แก้วมังกร	501	1.77
A502	พืชผัก	23	0.08
A702	โรงเรือนเลี้ยงโค กระบือ และม้า	15	0.05
A703	โรงเรือนเลี้ยงสัตว์ปีก	74	0.26
F	พื้นที่ป่าไม้	13,897	49.13
F200	ป่าผลัดใบรอสภาพฟื้นฟู	3,300	11.67
F201	ป่าผลัดใบสมบูรณ์	10,597	37.46
M	พื้นที่เบ็ดเตล็ด	1,435	5.07
M101	ทุ่งหญ้าธรรมชาติ	135	0.48
M102	ทุ่งหญ้าสลับไม้พุ่ม/ไม้ละเมาะ	1,281	4.53
M300	เหมืองเก่า บ่อขุดเก่า	10	0.03
M304	บ่อดิน	9	0.03
W	พื้นที่แหล่งน้ำ	534	1.89
W101	แม่น้ำ ลำห้วย ลำคลอง	41	0.14
W102	หนอง บึง ทะเลสาบ	11	0.04

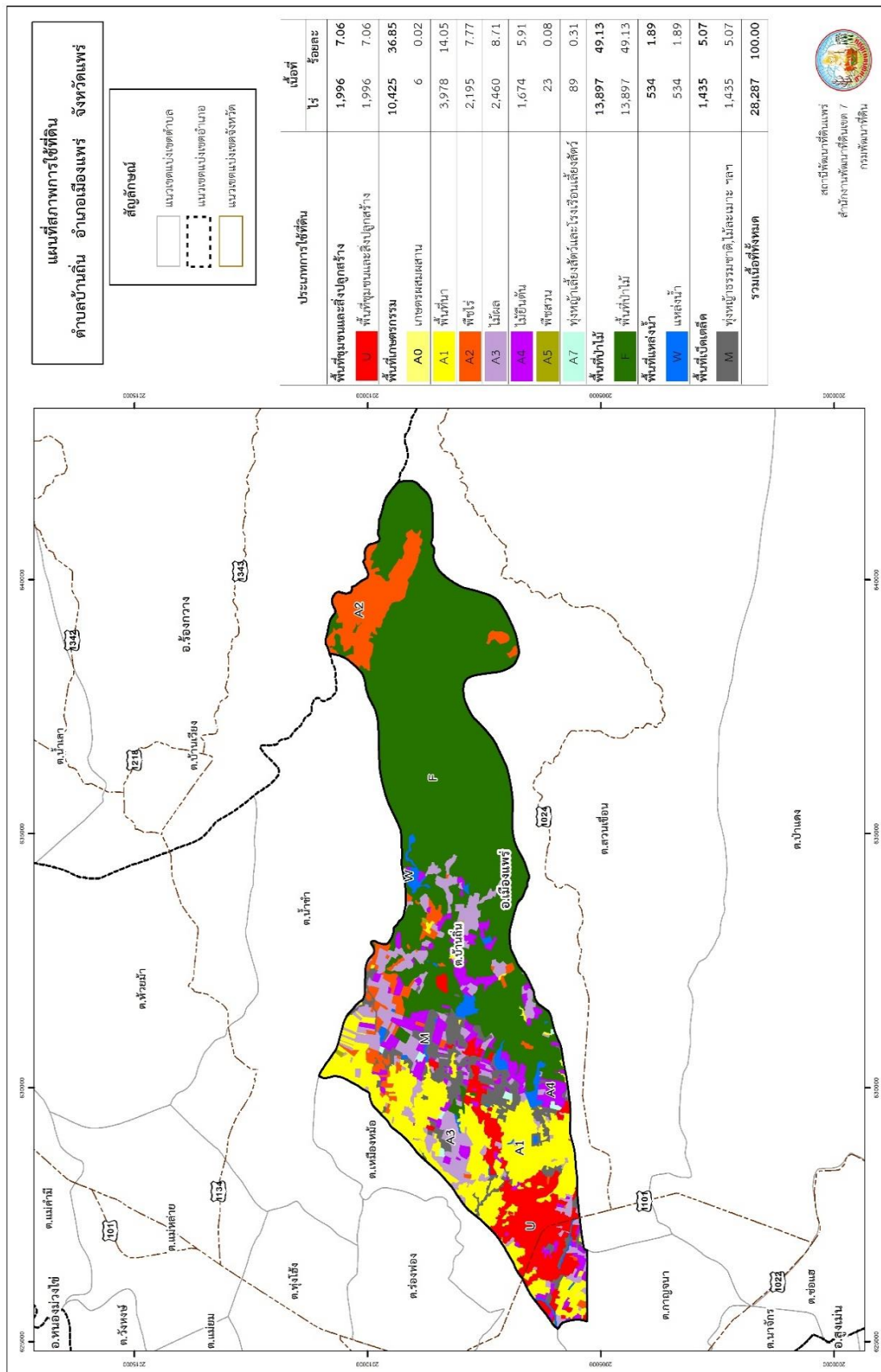
แผนการใช้ที่ดินตำบลบ้านถิ่น อำเภอเมืองแพร่ จังหวัดแพร่

ตารางที่ 2-2 (ต่อ)

หน่วยแผนที่	สภาพการใช้ที่ดิน	เนื้อที่	
		ไร่	ร้อยละ
W201	อ่างเก็บน้ำ	406	1.44
W202	บ่อน้ำในไร่นา	58	0.21
W203	คลองชลประทาน	18	0.06
ผลรวมทั้งหมด		28,287	100.00

ที่มา : กลุ่มวิเคราะห์สภาพการใช้ที่ดิน (2566)

หมายเหตุ : เนื้อที่คำนวณด้วยระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์

รูปที่ 2-3 แผนที่สภาพการใช้ที่ดิน ตำบลบ้านถิ่น อำเภอเมืองแพร่ จังหวัดแพร่

2.6 สภาพเศรษฐกิจและสังคม

2.6.1 ประชากร

จากหลักฐานทะเบียนราษฎร์ของกรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย ณ เดือนธันวาคม พ.ศ. 2565 พบว่า ประชากรที่อาศัยในพื้นที่ตำบลบ้านถิ่นมีประชากรรวม 6,384 คน แยกเป็นชาย 3,038 คน เป็นหญิง 3,346 คน ความหนาแน่นโดยเฉลี่ย 141.05 คนต่อตารางกิโลเมตร มีจำนวนครัวเรือนทั้งหมด 2,498 ครัวเรือน เป็นครัวเรือนเกษตรที่มาขึ้นทะเบียนกรมส่งเสริมการเกษตร 1,072 ครัวเรือน หรือร้อยละ 42.91 ของจำนวนครัวเรือนทั้งหมด และเป็นครัวเรือนที่ประกอบอาชีพอื่น ๆ ครัวเรือนเกษตรที่ไม่ได้มาขึ้นทะเบียนกรมส่งเสริมการเกษตร 1,426 ครัวเรือน หรือร้อยละ 57.09 ของจำนวนครัวเรือนทั้งหมด ดังรายละเอียดใน ตารางที่ 2-2 ถึง ตารางที่ 2-3

ตารางที่ 2-3 จำนวนประชากรและครัวเรือนตำบลบ้านถิ่น อำเภอเมืองแพร่ จังหวัดแพร่ ปี พ.ศ. 2565

พื้นที่	จำนวนครัวเรือน	จำนวนประชากร (คน)		
		ชาย	หญิง	รวม
ตำบลบ้านถิ่น	2,498	3,038	3,346	6,384
หมู่ที่ 1 ถิ่นใน	208	249	267	516
หมู่ที่ 2 ถิ่นนอก	345	416	446	862
หมู่ที่ 3 ถิ่น	469	443	471	914
หมู่ที่ 4 โป่งศรี	215	227	265	492
หมู่ที่ 5 ถิ่น	259	295	317	612
หมู่ที่ 6 โป่งศรี	239	341	365	706
หมู่ที่ 7 หัวทุ่ง	198	243	297	540
หมู่ที่ 8 ถิ่น	130	174	206	380
หมู่ที่ 9 ถิ่น	177	258	284	542
หมู่ที่ 10 โป่งศรี	118	192	200	392
หมู่ที่ 11 ถิ่นใน	140	200	228	428

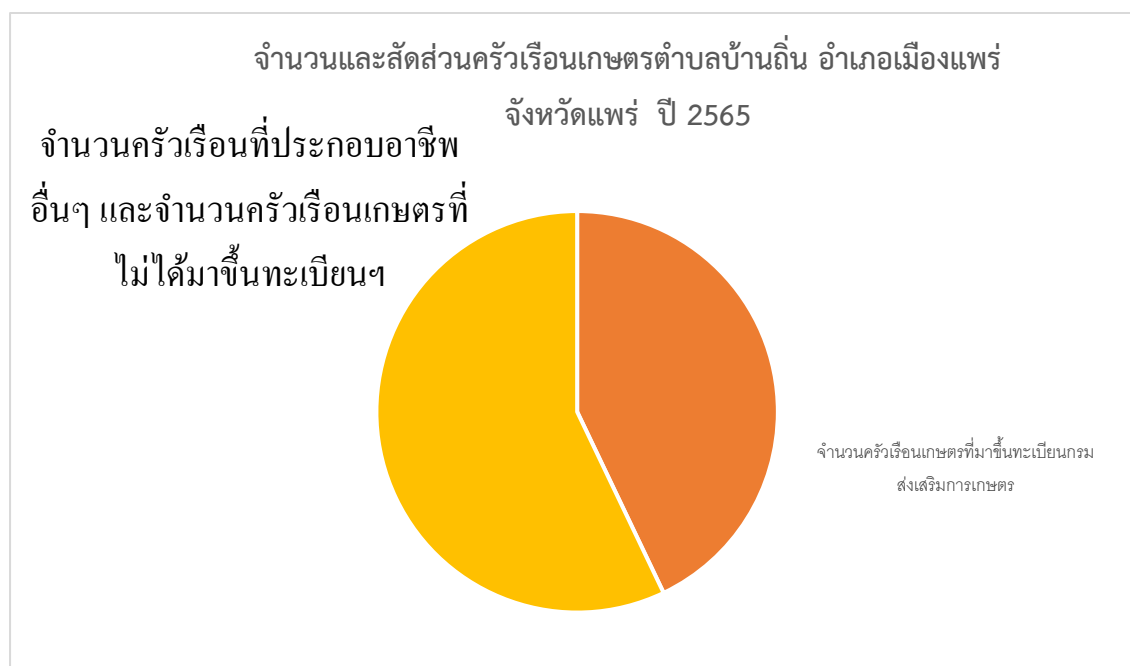
ที่มา : กรมการปกครอง (2566)

ตารางที่ 2-4 จำนวนและสัดส่วนครัวเรือนเกษตรตำบลบ้านถิ่น อำเภอเมืองแพร่ จังหวัดแพร่ ปี 2565

รายการ	จำนวน (ครัวเรือน)	ร้อยละ
จำนวนครัวเรือนทั้งหมด ¹⁾	2,498	100.00
- จำนวนครัวเรือนเกษตรที่มากขึ้นทะเบียนกรมส่งเสริมการเกษตร ²⁾	1,072	42.91
- จำนวนครัวเรือนที่ประกอบอาชีพอื่นๆ และจำนวนครัวเรือนเกษตรที่ไม่ได้มากขึ้นทะเบียนฯ	1,426	57.09

ที่มา : 1) กรมการปกครอง (2566)
2) กรมส่งเสริมการเกษตร (2566)

รูปที่ 2-4 สัดส่วนครัวเรือนเกษตร ตำบลบ้านถิ่น อำเภอเมืองแพร่ จังหวัดแพร่

2.6.2 การถือครองที่ดิน

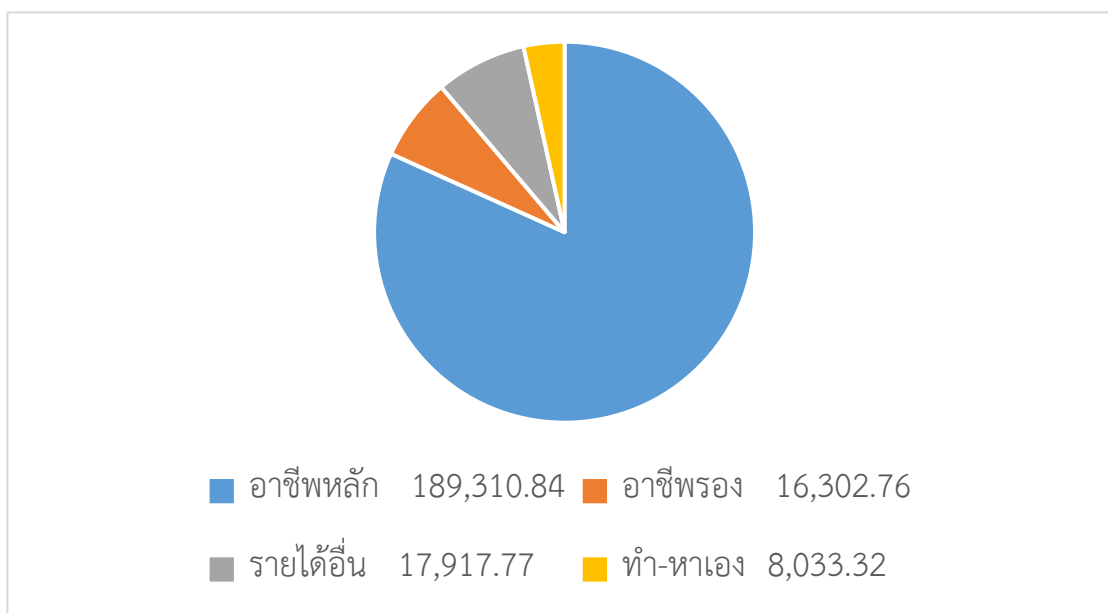
จากข้อมูลกรมการปกครอง ณ เดือนธันวาคม 2565 ตำบลบ้านถิ่นมีจำนวนครัวเรือนทั้งหมด 2,498 ครัวเรือน โดยถือครองที่ดินเฉลี่ยครัวเรือนละ 11.32 ไร่ (เนื้อที่ของตำบลรวมต่อจำนวนครัวเรือนทั้งหมด)

2.6.3 ลักษณะทางเศรษฐกิจและการประกอบอาชีพ

ประชากรในตำบลบ้านถิ่นประกอบอาชีพเกษตรกรรม ค้าขาย รับราชการ รับจ้างทั่วไป และอื่น ๆ มีเกษตรกรบางครัวเรือนประกอบอาชีพหลายอย่างควบคู่กันไป สำหรับพืชที่เกษตรกรปลูกเป็นอาชีพหลัก ได้แก่ ข้าวนาปี ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ลำไย ยางพารา และมันสำปะหลัง ทางด้านการเลี้ยงสัตว์เกษตรกรจะมีการเลี้ยงไว้เพื่อบริโภคหากเหลือจึงจำหน่ายเป็นรายได้เสริม

2.6.4 ด้านรายได้-รายจ่าย

จากข้อมูลความจำเป็นพื้นฐานของกรมพัฒนาชุมชน ปี พ.ศ. 2566) พบว่า รายได้ครัวเรือนเฉลี่ยปีละ 231,564.69 บาท รายได้บุคคลเฉลี่ยปีละ 72,320.63 บาท รายจ่ายครัวเรือนเฉลี่ยปีละ 170,792.06 บาท รายจ่ายบุคคลเฉลี่ยปีละ 53,340.56 บาท เมื่อพิจารณาจะเห็นว่ารายได้ครัวเรือนมากกว่ารายจ่ายครัวเรือนปีละ 60,772.63 บาท และรายได้บุคคลมากกว่ารายจ่ายบุคคลปีละ 18,980.07 บาท ดังรายละเอียดใน ตารางที่ 2-4

รูปที่ 2-5 รายได้-รายจ่ายเฉลี่ยครัวเรือนตำบลบ้านถิ่น อำเภอเมืองแพร่ จังหวัดแพร่ ปี 2565

ตารางที่ 2-5 รายได้-รายจ่ายเฉลี่ยครัวเรือนตำบลบ้านถิ่น อำเภอเมืองแพร่ จังหวัดแพร่ ปี 2565

พื้นที่	แหล่งรายได้ของครัวเรือน (บาท/ปี)			รายได้ครัวเรือนเฉลี่ย (บาท/ปี)	รายได้บุคคลเฉลี่ย (บาท/ปี)	รายจ่ายครัวเรือนเฉลี่ย (บาท/ปี)	รายจ่ายบุคคลเฉลี่ย (บาท/ปี)
	อาชีพหลัก	อาชีพรอง	ทำ-หาเอง				
ตำบลบ้านถิ่น	189,310.84	16,302.76	17,917.77	231,564.69	72,320.63	170,792.06	53,340.56
หมู่ที่ 1 ถิ่นโน	165,238.46	29,707.69	5,961.54	206,830.77	67,898.99	198,676.92	65,222.22
หมู่ที่ 2 ถิ่นนอก	197,089.36	10,727.66	20,738.72	232,528.09	70,874.32	103,264.89	31,475.03
หมู่ที่ 3 ถิ่น	116,904.78	24,268.13	24,902.39	183,594.42	57,173.95	94,155.98	29,321.53
หมู่ที่ 4 ไป่งศรี	250,414.81	888.96	14,510.37	267,351.18	118,725.03	246,839.31	109,616.14
หมู่ที่ 5 ถิ่น	202,442.04	-	2,515.92	205,142.68	55,530.00	126,584.71	34,265.17
หมู่ที่ 6 ไป่งศรี	206,014.51	42,222.80	17,452.85	283,834.72	97,996.60	173,331.61	59,844.36
หมู่ที่ 7 หัวทุ่ง	133,175.18	2,262.77	26,437.96	164,788.32	44,972.11	95,255.47	25,996.02
หมู่ที่ 8 ถิ่น	169,921.21	27,393.94	24,702.53	235,863.13	70,332.68	454,754.91	135,604.63
หมู่ที่ 9 ถิ่น	252,809.92	13,404.58	381.68	268,725.95	72,884.27	222,858.79	60,444.10
หมู่ที่ 10 ไป่งศรี	241,185.19	11,277.78	38,109.26	302,504.63	104,713.14	237,001.85	82,039.10
หมู่ที่ 11 ถิ่นโน	206,840.86	5,053.76	22,043.01	236,421.55	73,535.80	127,010.75	39,505.02

ที่มา : กรมการพัฒนาชุมชน (2566)

บทที่ 3

สถานภาพของทรัพยากรธรรมชาติ

การศึกษาสถานภาพของทรัพยากรธรรมชาติในพื้นที่ตำบลบ้านถิ่น อำเภอเมืองแพร่ จังหวัดแพร่ ได้แก่ ทรัพยากรป่าไม้ ทรัพยากรน้ำ และทรัพยากรดิน ซึ่งเป็นทรัพยากรกายภาพที่สำคัญต่อการทำการเกษตร ดังนั้นจึงจำเป็นต้องทราบว่าทรัพยากรธรรมชาติแต่ละชนิดปัจจุบันมีสถานะอย่างไร เพื่อใช้เป็นข้อมูลประกอบการวางแผนการใช้ที่ดินซึ่งจะนำไปสู่การกำหนดแผนงาน โครงการ กิจกรรม รวมถึงมาตรการต่าง ๆ เพื่อการพัฒนาพื้นที่อย่างมีประสิทธิภาพต่อไป โดยมีรายละเอียดดังนี้

3.1 ทรัพยากรป่าไม้

3.1.1 ป่าไม้ตามกฎหมายและมติคณะรัฐมนตรี

1) ป่าอนุรักษ์ ไม่พบพื้นที่ป่าอนุรักษ์ (เขตอุทยานแห่งชาติ เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า เขตวนอุทยาน เขตห้ามล่าสัตว์ป่า) ในพื้นที่

2) ป่าสงวนแห่งชาติ ได้มีการจำแนกเขตการใช้ประโยชน์ทรัพยากรและที่ดินป่าไม้ในพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติตามมติ คณะรัฐมนตรี วันที่ 10 มีนาคม 2535 และ 17 มีนาคม 2535 แบ่งออกเป็น 3 เขต ประกอบด้วย เขตพื้นที่ป่าเพื่อการอนุรักษ์ (Zone C) เขตพื้นที่ป่าเพื่อเศรษฐกิจ (Zone E) และเขตพื้นที่ป่าที่เหมาะสมต่อการเกษตร (Zone A) จากการวิเคราะห์ข้อมูลพบพื้นที่ป่าจำแนกเขตการใช้ประโยชน์ทรัพยากรที่ดินและป่าไม้ในพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติตามมติคณะรัฐมนตรีในพื้นที่ ได้แก่

(1) เขตพื้นที่ป่าเพื่อการอนุรักษ์ (Zone C) เนื้อที่ 8,563 ไร่

(2) เขตพื้นที่ป่าเพื่อเศรษฐกิจ (Zone E) เนื้อที่ 8,177 ไร่

3.1.2 ชั้นคุณภาพลุ่มน้ำ (มติ คณะรัฐมนตรี วันที่ 21 ตุลาคม 2529) จากการวิเคราะห์ข้อมูลพบชั้นคุณภาพลุ่มน้ำในพื้นที่ ได้แก่

(1) พื้นที่ลุ่มน้ำชั้นที่ 1A เนื้อที่ 3,696 ไร่

(2) พื้นที่ลุ่มน้ำชั้นที่ 2 เนื้อที่ 5,962 ไร่

(3) พื้นที่ลุ่มน้ำชั้นที่ 3 เนื้อที่ 2,320 ไร่

(4) พื้นที่ลุ่มน้ำชั้นที่ 4 เนื้อที่ 4,773 ไร่

(5) พื้นที่ลุ่มน้ำชั้นที่ 5 เนื้อที่ 11,536 ไร่

ทั้งนี้ เนื้อที่ดังกล่าวข้างต้นคำนวณด้วยระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์ เป็นเนื้อที่เบื้องต้นเท่านั้น ไม่สามารถใช้อ้างอิงได้ทางกฎหมาย

3.2 ทรัพยากรน้ำ

3.2.1 ปริมาณน้ำฝน พบว่าในพื้นที่ตำบลบ้านถิ่น มีปริมาณน้ำฝนเฉลี่ยในคาบ 30 ปี (พ.ศ. 2536-2565) 1,182.4 มิลลิเมตรต่อปี

3.2.2 น้ำผิวดิน หมายถึง แม่น้ำลำคลอง หนอง บึง ทะเลสาบ อ่างเก็บ และแหล่งน้ำสาธารณะอื่น ๆ ที่อยู่ในผืนแผ่นดิน ในพื้นที่ตำบลบ้านถิ่น มีรายละเอียดของแหล่งน้ำผิวดินดังนี้ แหล่งน้ำผิวดินธรรมชาติ ได้แก่ ห้วยเขวียน ห้วยน้ำบ่อต้นบุง ห้วยน้ำบึง ห้วยน้ำมิ่ง ห้วยปู่เขียน ห้วยผักหละ ห้วยม่วง ห้วยแม่เต็กน้อย ห้วยยงา ห้วยร่องแตง ห้วยร่องฮ่าง และห้วยเอียด

แหล่งน้ำผิวดินที่มนุษย์สร้างขึ้น ได้แก่ เขื่อนชาญชัย คลองส่งน้ำสายใหญ่ฝั่งขวา อ่างเก็บน้ำน้ำมิ่ง อ่างเก็บน้ำยงา อ่างเก็บน้ำร่องฮ่าง และอ่างเก็บน้ำห้วยน้ำบึง

3.2.3 จากฐานข้อมูลบาดาลของกรมทรัพยากรน้ำบาดาล (2566) ซึ่งพบว่า ตำบลบ้านถิ่น มีจำนวนบ่อบาดาลราชการจำนวน 6 บ่อ และจำนวนบ่อบาดาลเอกชนจำนวน 1 บ่อ

3.3 ทรัพยากรดิน

ทรัพยากรดินในพื้นที่ตำบลบ้านถิ่น อำเภอเมืองแพร่ จังหวัดแพร่ พบหน่วยแผนที่ดินทั้งหมด 9 หน่วยแผนที่ดิน และหน่วยพื้นที่เบ็ดเตล็ด 1 หน่วยแผนที่ ดังนี้

3.3.1 ดินในพื้นที่ลุ่ม มี 2 หน่วยแผนที่ดิน ได้แก่

1) หน่วยแผนที่ดิน Lp-pic-silA ดินลุ่มปางที่มีศิลาแลงอ่อน มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทรายแป้ง ความลาดชัน 0-2 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 3,062 ไร่ หรือร้อยละ 10.82 ของเนื้อที่ตำบล

2) หน่วยแผนที่ดิน Mkn-sIA ชุดดินแม่ขาน มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย ความลาดชัน 0-2 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 184 ไร่ หรือร้อยละ 0.65 ของเนื้อที่ตำบล

3.3.2 ดินในพื้นที่ดอน มี 7 หน่วยแผนที่ดิน ได้แก่

1) หน่วยแผนที่ดิน AC-mw,col-sIB ดินตะกอนน้ำพาเชิงซ้อนที่มีการระบายน้ำดีปานกลางและเป็นดินร่วนหยาบ มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย ความลาดชัน 2-5 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 70 ไร่ หรือร้อยละ 0.25 ของเนื้อที่ตำบล

2) หน่วยแผนที่ดิน Kp-gm-silA/b ดินกำแพงเพชรที่มีจุดประสีเทา มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทรายแป้ง ความลาดชัน 0-2 เปอร์เซ็นต์ และมีคันทนา มีเนื้อที่ 4,587 ไร่ หรือร้อยละ 16.22 ของเนื้อที่ตำบล

3) หน่วยแผนที่ดิน Mr-gsID ชุดดินแมร์มี มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทรายปนกรวด ความลาดชัน 12-20 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 201 ไร่ หรือร้อยละ 0.71 ของเนื้อที่ตำบล

4) หน่วยแผนที่ดิน Mr-sIB ชุดดินแมร์มี มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย ความลาดชัน 2-5 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 323 ไร่ หรือร้อยละ 1.14 ของเนื้อที่ตำบล

5) หน่วยแผนที่ดิน Mr-sIC ชุดดินแมร์มี มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย ความลาดชัน 5-12 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 3,849 ไร่ หรือร้อยละ 13.61 ของเนื้อที่ตำบล

6) หน่วยแผนที่ดิน Pae-sIB ชุดดินแพร่ มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย ความลาดชัน 2-5 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 3,821 ไร่ หรือร้อยละ 13.51 ของเนื้อที่ตำบล

7) หน่วยแผนที่ดิน Pae-sIB/d3c ชุดดินแพร่ มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย ความลาดชัน 2-5 เปอร์เซ็นต์ พบมวลสารพอกหรือสารเม็ดกลมของเหล็ก ที่ความลึก 50-100 เซนติเมตร มีเนื้อที่ 284 ไร่ หรือร้อยละ 1.00 ของเนื้อที่ตำบล

3.3.3 พื้นที่เบ็ดเตล็ด มี 1 หน่วยแผนที่ คือ หน่วยแผนที่ SC พื้นที่ลาดชันเชิงซ้อน มีเนื้อที่ 11,906 ไร่ หรือ ร้อยละ 42.09 ของเนื้อที่ตำบล

ปัญหาทรัพยากรดินทางการเกษตรตามสภาพธรรมชาติในพื้นที่ พบปัญหาดินตื้น มีเนื้อที่ 4,373 ไร่ หรือ ร้อยละ 15.46 ของเนื้อที่ตำบล คือ ชุดดินแมร์ิม (Mr)

รายละเอียดของสมบัติดิน ตำบลบ้านถิ่น อำเภอเมืองแพร่ จังหวัดแพร่ ดังแสดงในตารางที่ 3-1 และ แผนที่แสดงในลักษณะของชุดดิน (รูปที่ 3-1)

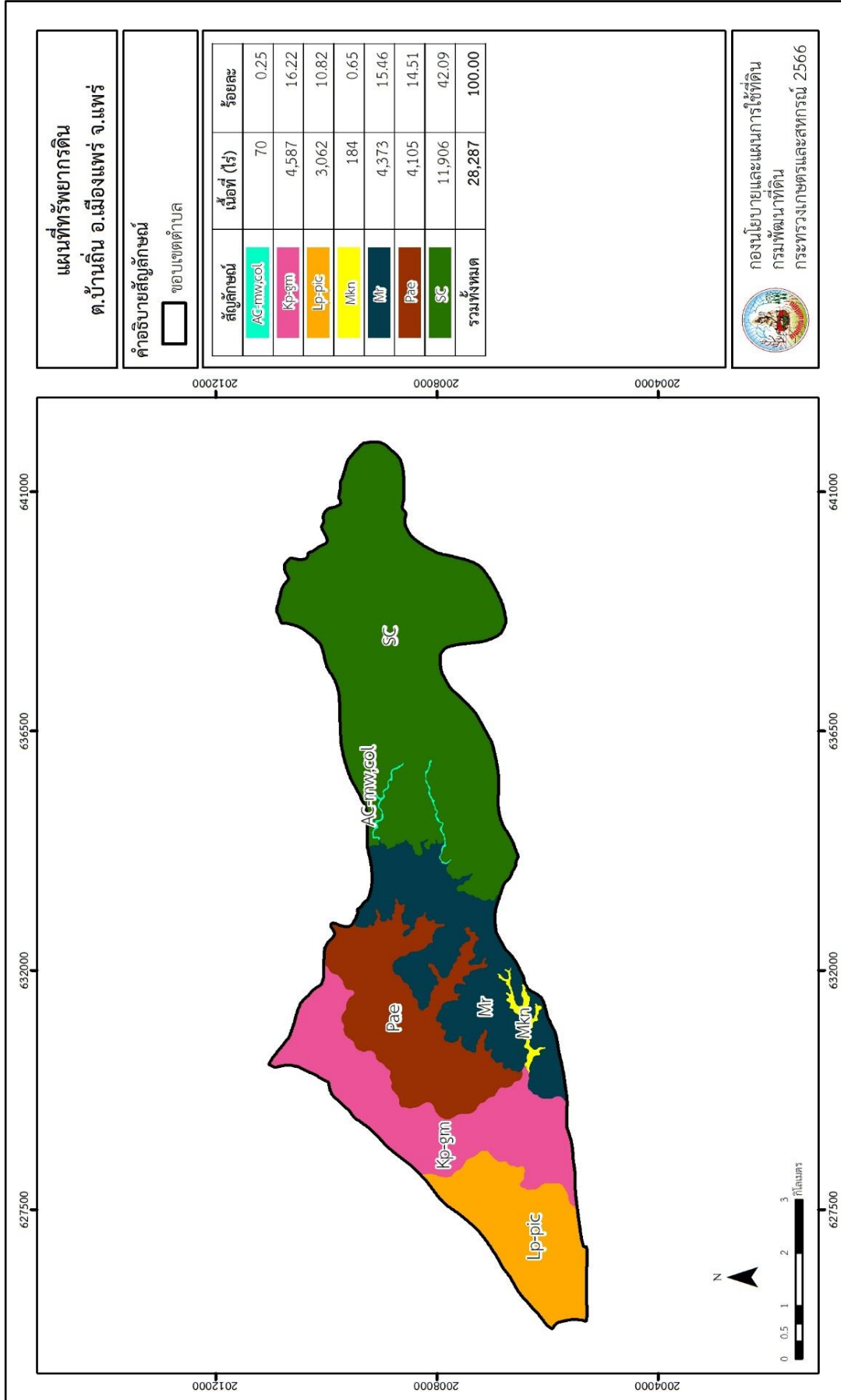

ตารางที่ 3-1 สมบัติดิน ตำบลบ้านถิ่น อำเภอเมืองแพร่ จังหวัดแพร่

หน่วยแผนที่ดิน	ความลาดชัน (%)	ความลึก (ซม.)	การระบายน้ำ	ความอุดมสมบูรณ์ของดิน	ความจุแลกเปลี่ยนแคตไอออน (cmol/kg)	ความอิ่มตัวเบส (%)	ปฏิกิริยาดิน		ค่าการนำไฟฟ้า (dS/m)	ความลึกของชั้นจาโรไซด์ (ซม.)	เนื้อที่	
							ดินบน	ดินล่าง			ไร่	ร้อยละ
AC-mw,col-sIB	2-5	>150	ดีปานกลาง	ปานกลาง	10-20	35-75	5.0-6.5	5.5-7.0	<2	-	70	0.25
Kp-gm-siA/b	0-2	>150	ดีปานกลางถึงค่อนข้างเลว	ปานกลาง	<10	35-75	5.5-6.5	6.0-7.0	<2	-	4,587	16.22
Lp-pi-c-siA	0-2	>150	ค่อนข้างเลว	ต่ำ	<10	35-75	5.5-6.5	4.5-6.5	<2	-	3,062	10.82
Mkn-sUA	0-2	>150	ค่อนข้างเลว	ต่ำ	10-20	35-75	5.5-6.5	5.5-7.0	<2	-	184	0.65
Mr-gsID	12-20	0-50	ดี	ต่ำ	<10	<35	5.0-6.5	4.5-5.5	<2	-	201	0.71
Mr-sIB	2-5	25-50	ดี	ต่ำ	<10	<35	5.0-6.5	4.5-5.5	<2	-	323	1.14
Mr-sIC	5-12	25-50	ดี	ต่ำ	<10	<35	5.0-6.5	4.5-5.5	<2	-	3,849	13.61
Pae-sIB	2-5	>150	ดี	ต่ำ	<10	<35	5.0-6.5	4.5-5.5	<2	-	3,821	13.51
Pae-sIB/d3c	2-5	>150	ดี	ต่ำ	<10	<35	5.0-6.5	4.5-5.5	<2	-	284	1.00
SC	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	11,906	42.09
รวมทั้งหมด											28,287	100.00

หมายเหตุ: เนื้อที่คำนวณด้วยโปรแกรมระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์

ที่มา: กองสำรวจและวิจัยทรัพยากรดิน (2566)

รูปที่ 3-1 แผนที่ทรัพยากรดิน ตำบลบ้านถิ่น อำเภอเมืองแพร่ จังหวัดแพร่

บทที่ 4

กระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน (Participatory Rural Appraisal : PRA)

4.1 การวิเคราะห์ผลจากการจัดทำกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน (PRA)

การวิเคราะห์ผลจากการจัดทำกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน (PRA) เมื่อวันที่ 23 สิงหาคม พ.ศ. 2566 มีสาระสำคัญสรุปได้ดังนี้

4.2.1 ปัญหาหลักของตำบลสวนเขื่อนคือ

- 1) ดินขาดความอุดมสมบูรณ์
- 2) ขาดแคลนน้ำในการทำการเกษตร
- 3) ถนนทางเข้าพื้นที่ทำการเกษตรไม่สะดวก ชำรุด เสียหาย
- 4) การกระจายโครงการต่างๆ ไม่ทั่วถึงทั้งตำบล

4.2.2 ความต้องการของชุมชน เกษตรกร และตำบลสวนเขื่อนมีความต้องการ 3 ประการ คือ

- 1) แก้ปัญหาดินเสื่อมโทรมและฟื้นฟูความอุดมสมบูรณ์ของดิน
- 2) แก้ไขปัญหาการขาดแคลนน้ำ
- 3) ปรับรูปที่ดิน และเปลี่ยนกิจกรรมการผลิตให้เหมาะสมกับที่ดิน
- 4) แก้ไขปัญหาถนนทางเข้าพื้นที่ทำการเกษตร
- 6) แก้ไขปัญหาการกระจายโครงการต่างๆ ไม่ทั่วถึงทั้งตำบล

4.2.3 ลักษณะปัญหาพื้นที่

- 1) ปัญหาดินขาดความอุดมสมบูรณ์ ทำให้ได้ผลผลิตไม่เท่าที่ควร ในพื้นที่ ม.1-ม.11
- 2) น้ำไม่เพียงพอใช้ในการเกษตรในช่วงฤดูแล้ง พื้นที่ ม.1-ม.11
- 3) ลำเหมืองต้นเขิน พื้นที่ ม.5
- 4) ถนนในไร่นาชำรุดเสียหาย พื้นที่ ม.10
- 5) การจัดระบบอนุรักษ์ดินและน้ำ (ทุกหมู่)

4.2.4 ความต้องการให้ภาครัฐดำเนินการ

- 1) การตรวจวิเคราะห์ดินเพื่อความเหมาะสมในการทำการเกษตร (ทุกหมู่)
- 2) แนะนำการใส่ปุ๋ยตามค่าวิเคราะห์ดิน และรับดินไปตรวจ ณ พื้นที่ (ทุกหมู่)
- 3) ปรับปรุงบำรุงดินด้วยปุ๋ยคอก และโดโลไมท์ (ทุกหมู่)
- 4) ส่งเสริม สนับสนุนการผลิตปุ๋ยหมัก
- 5) อบรมเกษตรกรด้านองค์ความรู้ด้านการปรับปรุงดิน การจัดการดินและการวิเคราะห์ดิน

เนื่องจากดินเป็นดินร่วนปนทราย ไม่เหมาะสมแก่การปลูกพืช

6) ปรับปรุงถนนทางเข้าทำถนนเข้าพื้นที่ทำการเกษตร พื้นที่ ม.10 และเส้นทางไป
ห้วยผักหละและทุ่งข้าวเน่า ม.3

7) สร้างทางลำเลียงในไร่นาเพื่อขนส่งผลผลิตทางการเกษตรแบบคอนกรีต เส้นบวักแก้วเขียว ม.2
ถึงทางเชื่อมถนนสาย ม.3

8) การจัดระบบอนุรักษ์ดินและน้ำ ทำชั้นบันไดดินการเกษตรพื้นที่ (ทุกหมู่)

9) แนะนำและส่งเสริมการปลูกพืชปรับปรุงดิน (ทุกหมู่)

10) การต่อยอดโครงการเกษตรทฤษฎีใหม่ ส่งเสริมด้านต่างๆ เพื่อเป็นศูนย์การเรียนรู้

11) ให้องค์กรกระจายตัวโครงการต่างๆ ให้ทั่วถึง

12) ส่งเสริม สนับสนุนโครงการฝึกอบรมเพิ่มมากขึ้น และเพิ่มเติมเป้าหมายเกษตรกรรายใหม่ พื้นที่ ม.3

13) แนะนำเทคนิคการปลูกพืช การจัดการตลาด ส่งเสริมการขาย (ทุกหมู่)

ผลจากการจัดทำกรมีส่วนร่วมนของชุมชน (PRA) ได้นำมาวิเคราะห์ร่วมกับปัญหาด้านกายภาพ โดย
ระบบ DPSIR มีรายละเอียดดังนี้

1) **แรงขับเคลื่อน (Driver)** มี 4 ประการ คือ

1.1) ดินเสื่อมโทรม

1.2) น้ำขาดแคลน

1.3) การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ

2) **แรงกดดัน (Pressure)** ที่เกิดจากปัจจัยขับเคลื่อน มี 4 ประการ คือ

2.1) การปรับปรุงบำรุงดิน

2.2) จัดหาแหล่งน้ำ

2.3) ความต้องการน้ำเพื่อการเกษตร

3) **สถานะ (State)** ที่เกิดแรงกดดัน มี 5 ประการ คือ

3.1) ความเสื่อมโทรมของดินทางกายภาพ/เคมี/ชีวภาพ

3.2) ขาดแคลนน้ำอุปโภค/บริโภค

3.3) ขาดแคลนน้ำเพื่อการเกษตร

4) **ผลกระทบ (Impact)** ที่ปรากฏในพื้นที่ มี 4 ประการ คือ

4.1) แหล่งน้ำที่มีอยู่ต้นเขินจากตะกอน

4.2) ผลผลิตพืชต่ำ ลงทุนสูง

4.3) รายได้น้อย

4.4) มีปัญหาต่อคุณภาพชีวิต

5) การตอบสนอง (Response) ของรัฐในอดีต ปัจจุบัน และในอนาคต มีดังนี้

อดีต-ปัจจุบัน

พื้นที่ลาดชัน

- 5.1) อนุรักษ์น้ำขอบเขา
- 5.2) บ่อตักตะกอน
- 5.3) ฝายชะลอน้ำ
- 5.4) คันดิน
- 5.5) ปลูกหญ้าแฝก ป้องกันการชะล้างพังทลายของดิน รักษาความชื้นและกักเก็บน้ำ

พื้นที่ราบ

- 5.6) จัดรูปแปลงนา
- 5.7) ปรับปรุงบำรุงดินด้วยปุ๋ยพืชสด
- 5.8) บ่อน้ำไร่นา
- 5.9) ขุดลอกลำน้ำ/คลองส่งน้ำ/แหล่งน้ำ
- 5.10) ปรับเปลี่ยนการผลิตเป็นพืชใช้น้ำน้อย

อนาคต

- (1) พัฒนาที่ดินและน้ำที่เป็นระบบทั้งตำบล
 - (2) ประกาศเขตอนุรักษ์ดินและน้ำ
- ดังมีรายละเอียดในรูปที่ 4-1

รูปที่ 4-1 การวิเคราะห์สถานการณ์โดยระบบ DPSIR ของตำบลบ้านถิ่น อำเภอเมืองแพร่ จังหวัดแพร่

4.2 ระบบการปลูกพืชในปัจจุบัน

ตำบลบ้านถิ่น อำเภอเมืองแพร่ จังหวัดแพร่ มีการเพาะปลูกพืช ดังนี้

1) ข้าวนาปี เกษตรกรจะปลูกข้าวนาปีในช่วงฤดูฝน โดยปลูกระหว่างเดือนกรกฎาคมถึงเดือนสิงหาคม และจะเก็บเกี่ยวช่วงเดือนพฤศจิกายนถึงธันวาคม พันธุ์ข้าวที่ปลูก ได้แก่ ข้าวขาวมะลิ ๑๐๕ และข้าวเหนียว กข ๖

2) พืชไร่ ปลูกโดยอาศัยน้ำฝน เช่น ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ เกษตรกรจะปลูกช่วงฤดูฝน โดยปลูกตั้งแต่เดือนพฤษภาคม และจะเก็บเกี่ยวช่วงเดือนกันยายนถึงตุลาคม

3) ไม้ผล ที่นิยมปลูก ได้แก่ มะม่วง มะขาม ลำไย และแก้วมังกร

4) ไม้ยืนต้น เช่น ไม้สัก ยูคาลิปตัส จะปลูกช่วงต้นฤดูฝนของทุกปี ขึ้นอยู่กับปริมาณน้ำฝนของแต่ละปี

ชนิดพืช	เดือน												
	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.	ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	เม.ย.	
1. ข้าวนาปี			ข้าวนาปี										
2. พืชไร่	ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์												
3. ไม้ผล	มะม่วง มะขาม ลำไย แก้วมังกร												
4. ไม้ยืนต้น	ไม้สัก ยูคาลิปตัส												

รูปที่ 4-2 ระบบการปลูกพืชในปัจจุบัน ตำบลบ้านถิ่น อำเภอเมืองแพร่ จังหวัดแพร่

บทที่ 5

การประเมินคุณภาพที่ดิน

5.1 หลักการประเมินคุณภาพที่ดินด้านกายภาพ

การประเมินคุณภาพที่ดินหรือการประเมินความเหมาะสมของที่ดิน สอดคล้องตามหลักการของ FAO Framework ค.ศ. 1983 ซึ่งการประเมินคุณภาพที่ดินด้านกายภาพ เป็นการประเมินศักยภาพของที่ดินว่าที่ดินนั้น ๆ เหมาะสมมากหรือน้อยเพียงใดสำหรับการใช้ที่ดินประเภทต่าง ๆ หรือการปลูกพืชต่าง ๆ โดยพิจารณาจากสภาพแวดล้อมที่มีผลต่อการเจริญเติบโตของพืช สมบัติดินที่ได้จำแนกไว้ในแต่ละตำบล ร่วมกับการจัดการพื้นที่ เช่น ระบบชลประทาน พื้นที่ยกทรง การจัดระบบอนุรักษ์ดินและน้ำ เป็นต้น และนอกจากนี้พิจารณาความต้องการปัจจัยต่อการปลูกพืชแต่ละชนิด สอดคล้องตามหลักการของ FAO ได้แก่ ความต้องการด้านพืช ความต้องการด้านการจัดการ ความต้องการด้านการอนุรักษ์ (บัณฑิต และ คำธณ, 2542) รายละเอียดดังตารางที่ 5-1

ระดับความเหมาะสมของที่ดินได้จากการสังเคราะห์ข้อมูลดิน การจัดการที่ดิน หรือดินที่มีลักษณะเฉพาะที่เกิดขึ้นตามสภาพภูมิประเทศ (ซึ่งจะเรียกรวมว่าหน่วยที่ดิน) ลักษณะภูมิอากาศ พิจารณาร่วมกับระดับความต้องการปัจจัยต่อการเจริญเติบโตของพืชแต่ละชนิด หลังจากนั้นดำเนินการประเมินคุณภาพที่ดิน ซึ่งสามารถจำแนกระดับความเหมาะสมของที่ดินได้เป็น 4 ชั้น ได้แก่ เหมาะสมสูง (S1) เหมาะสมปานกลาง (S2) เหมาะสมเล็กน้อย (S3) และไม่เหมาะสม (N) โดยที่

S1 : ไม่มีข้อจำกัดด้านที่ดินตามปัจจัยที่ใช้พิจารณา

S2 : มีข้อจำกัดด้านที่ดินที่แก้ไขได้ง่ายหรือข้อจำกัดอาจไม่ส่งผลกระทบต่อเจริญเติบโตของพืชอย่างชัดเจน

S3 : มีข้อจำกัดด้านที่ดินที่แก้ไขได้ยาก ควรปรับเปลี่ยนการผลิตเป็นพืชชนิดอื่นหรือกิจกรรมอื่น (ส่วนใหญ่เป็นลักษณะทางกายภาพ)

N : มีข้อจำกัดที่พัฒนาหรือปรับปรุงที่ดินได้ยากมาก หากจะดำเนินการพัฒนาหรือปรับปรุงต้องใช้ต้นทุนสูงหรือเครื่องจักรขนาดใหญ่ แนะนำให้ปรับเปลี่ยนการผลิต

ตารางที่ 5-1 ตัวอย่างการประเมินคุณภาพที่ดินด้านกายภาพของประเภทการใช้ประโยชน์ที่ดิน

คุณภาพที่ดิน (Land Quality)	คุณลักษณะที่ดินตัวแทน (Land Characteristics)	ระดับความเหมาะสม (Land Suitability Rating)
1. ความเหมาะสมด้านความต้องการด้านพืช (Crop Requirements)		
1.1. การหยั่งลึกของรากพืช (r)	ความลึกของดิน	S1
1.2. ความชุ่มชื้นที่เป็นประโยชน์ต่อพืช (m)	ปริมาณน้ำฝนเฉลี่ยในรอบปี	S2m
1.3. ความเป็นประโยชน์ของออกซิเจนต่อรากพืช (o)	สภาพการระบายน้ำของดิน	S2o
ความเหมาะสมรวมด้านความต้องการด้านพืช (Crop Requirements)		S2om
2. ความเหมาะสมด้านความต้องการด้านการจัดการ (Management Requirements)		
2.1. สภาพการเขตกรรม (k)	ชั้นความยากง่ายในการเขตกรรม (ดินบน)	S1
2.2. ศักยภาพการใช้เครื่องจักรกล (w)	ความลาดชันของพื้นที่	S3w
ความเหมาะสมรวมด้านความต้องการด้านการจัดการ (Management Requirements)		S3w
3. ความเหมาะสมด้านความต้องการด้านการอนุรักษ์ (Conservation Requirements)		
3.1 ความเสียหายจากการกัดกร่อน (e)	ความลาดชันของพื้นที่	S3e
ความเหมาะสมรวมด้านความต้องการด้านการอนุรักษ์ (Conservation Requirements)		S3e
ความเหมาะสมด้านกายภาพของประเภทการใช้ประโยชน์ที่ดินในแต่ละหน่วยที่ดินโดยรวม		S3ew

5.2 พืชเศรษฐกิจที่สำคัญของตำบล

พืชเศรษฐกิจหลักและพืชทางเลือกของตำบล ได้แก่ ข้าว ข้าวโพด ยางพารา ลำไย มันสำปะหลัง แก้วมังกร มะม่วง

5.3 ระดับความเหมาะสมของที่ดิน

การประเมินคุณภาพที่ดินของพืชเศรษฐกิจหลักและพืชทางเลือก ตำบลบ้านถิ่น อำเภอเมืองแพร่ จังหวัดแพร่ ได้ผลการประเมินคุณภาพที่ดินดังตารางที่ 5-2

ตารางที่ 5-2 ชั้นความเหมาะสมทางกายภาพของดิน ตำบลบ้านถิ่น อำเภอเมืองแพร่ จังหวัดแพร่

หน่วยแผนที่ดิน	ข้าว	ข้าวโพด	ยางพารา	ลำไย	มันสำปะหลัง	แก้วมังกร	มะม่วง
AC-mw,col-slB	S2ewo	S2o	S2o	S2s	S2o	S1	S2s
Kp-gm-silA/b	S2on	S3o	S3o	S3o	N	S2on	S3o
Lp-pic-silA	S2ns	S3o	S3o	S3o	N	S2ons	S3o
Mkn-slA	S2s	S3o	S3o	S3o	N	S2os	S3o
Mr-gslD	N	S3er	S3r	N	S3er	S3r	N
Mr-slB	S3o	S3r	S3r	N	S3r	S3r	N
Mr-slC	S3ewo	S3r	S3r	N	S3r	S3r	N
Pae-slB	S3o	S2n	S2n	S2ns	S2n	S2n	S2ns
Pae-slB/d3c	S3o	S2ns	S2ns	S2ns	S2ns	S2ns	S2ns
SC	N	N	N	N	N	N	N

หมายเหตุ: * หมายถึง หน่วยแผนที่ดินที่มีความอุดมสมบูรณ์ของดินต่างจากหน่วยแผนที่ดินเดียวกัน

ความหมายของสัญลักษณ์แสดงข้อจำกัดชั้นความเหมาะสม

e = ความเสียหายจากการกัดกร่อน

w = ศักยภาพการใช้เครื่องจักร

o = ความเป็นประโยชน์ของออกซิเจนต่อรากพืช

s = ความเป็นประโยชน์ของธาตุอาหาร

n = ความจุในการดูดซับธาตุอาหาร

r = สภาวะการหยั่งลึกของราก

บทที่ 6 แผนการใช้ที่ดิน

6.1 การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อจัดทำแผนการใช้ที่ดินระดับตำบล

ตามที่กรมพัฒนาที่ดินได้จัดทำแผนปฏิบัติการราชการกรมพัฒนาที่ดินระยะ 5 ปี (พ.ศ. 2566-2570) เพื่อให้บรรลุตามวิสัยทัศน์ที่กำหนดไว้ คือ “เป็นองค์การอัจฉริยะทางดิน เพื่อขับเคลื่อนการใช้ที่ดินอย่างเหมาะสม 15 ล้านไร่ ภายในปี 2570” ซึ่งในส่วนของประเด็นการพัฒนาที่ 2 บริหารจัดการทรัพยากรดินและที่ดินด้วยชุดข้อมูลที่มีมูลค่าสูง (High Value Dataset) ซึ่งมีเป้าหมาย คือ การนำชุดข้อมูลที่มีมูลค่าสูง ไปใช้ในการบริหารจัดการทางการเกษตร ในส่วนของตัวชี้วัด บริหารจัดการทรัพยากรดินและที่ดินบนพื้นฐานของชุดข้อมูลที่มีมูลค่าสูง ร้อยละ 100 กลยุทธ์ ที่ 2 ยุทธศาสตร์แผนการใช้ที่ดินไปสู่การปฏิบัติได้กำหนดให้ ร้อยละของแผนการใช้ที่ดินระดับตำบลที่จัดทำแล้วเสร็จทั่วประเทศ ภายใน ปี 2570 (ไม่น้อยกว่า ร้อยละ 80) เป็นตัวชี้วัดหนึ่งของกลยุทธ์ดังกล่าว

การวางแผนการใช้ที่ดินระดับตำบลเป็นการวางกรอบและนโยบายการพัฒนาพื้นที่ให้เกิดการใช้ที่ดินอย่างสมดุลและยั่งยืน ซึ่งจะมีความละเอียดและเฉพาะเจาะจงมากกว่าแผนการใช้ที่ดินระดับประเทศ ที่ใช้เป็นกรอบนโยบายการพัฒนาพื้นที่ระดับประเทศ เป็นการกำหนดแนวทางใช้ที่ดินให้ตรงกับศักยภาพโดยเฉพาะทางด้านการเกษตร และนำไปสู่การกำหนดแผนงาน โครงการ กิจกรรม ที่มีความสอดคล้องกับสภาพพื้นที่ ทั้งนี้การใช้ขอบเขตการปกครองในระดับตำบลจะนำไปสู่การพัฒนาเชิงพื้นที่ที่มีเป้าหมายและทิศทางสอดคล้องตามบริบทของแต่ละตำบล และมีผู้รับผิดชอบโดยตรง คือ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งแผนการใช้ที่ดินในระดับที่ใหญ่กว่านี้อาจไม่สามารถนำมาใช้ปฏิบัติงานในระดับพื้นที่ได้อย่างเป็นรูปธรรมเนื่องจากเป็นแผนงานสำหรับนำไปใช้ปฏิบัติงานเชิงนโยบายและยุทธศาสตร์ในภาพรวม

ทั้งนี้แผนการใช้ที่ดินเป็นผลที่ได้จากการวิเคราะห์ข้อมูลทางด้านกายภาพ เศรษฐกิจ และสังคม โดยได้นำฐานข้อมูลที่ได้จากการรวบรวมข้อมูลทุติยภูมิ และข้อมูลปฐมภูมิจากการสำรวจภาคสนาม การศึกษาด้านกายภาพ ได้จาก การวิเคราะห์สถานภาพของทรัพยากรธรรมชาติ อาทิ ทรัพยากรดิน ทรัพยากรน้ำ และทรัพยากรป่าไม้ร่วมกับการพิจารณาลักษณะการใช้ประโยชน์ที่ดิน ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับพื้นที่ในเขตป่าไม้ตามกฎหมาย เช่น เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า เขตอุทยานแห่งชาติ เขตป่าสงวนแห่งชาติ และนโยบายของรัฐที่เกี่ยวข้องกับพื้นที่ที่มีมติคณะรัฐมนตรีเกี่ยวกับการใช้ที่ดิน มติคณะรัฐมนตรีเรื่องการจำแนกการใช้ประโยชน์ที่ดินในพื้นที่ป่าไม้ในเขตป่าสงวนแห่งชาติ เป็นต้น ประกอบกับการพิจารณาจากทิศทางตามกรอบนโยบายที่เกี่ยวข้องกับการกำหนดเขตการใช้ที่ดินภายในพื้นที่ตำบล เช่น ยุทธศาสตร์ของจังหวัด ร่วมกับความต้องการของท้องถิ่น สามารถกำหนดแนวทางการใช้ที่ดินตามศักยภาพของทรัพยากร เพื่อการรักษาคุณภาพของลักษณะทางนิเวศวิทยาและการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ โดยคำนึงถึงสภาพทางเศรษฐกิจและสังคมของชุมชนในพื้นที่ ซึ่งข้อมูลนี้ส่วนหนึ่งได้มาจากการวิเคราะห์ชุมชนแบบมีส่วนร่วม (PRA) ทำการสังเคราะห์ข้อมูลทุกด้านเพื่อเพื่อให้ได้เขตการใช้ที่ดินที่เหมาะสมกับศักยภาพของพื้นที่ต่อไป

6.2 แผนการใช้ที่ดิน

จากการวิเคราะห์ข้อมูลกายภาพ เศรษฐกิจ และสังคม พบว่าแผนการใช้ที่ดินตำบลบ้านถิ่น อำเภอเมืองแพร่ จังหวัดแพร่ สามารถกำหนดออกเป็น 6 เขตหลัก ได้แก่ เขตป่าไม้ เขตเกษตรกรรม เขตชุมชนและสิ่งปลูกสร้าง เขตแหล่งน้ำ เขตพื้นที่อื่น ๆ เขตรักษาสมดุลของธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มีรายละเอียดดังนี้ (ตารางที่ 6-1 และรูปที่ 6-1)

6.2.1 เขตป่าไม้ เป็นเขตพื้นที่ที่อยู่ในเขตป่าตามกฎหมายและมติคณะรัฐมนตรี ได้แก่ พื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติ เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า อุทยานแห่งชาติ เขตป่าไม้ถาวร หรืออยู่ในพื้นที่ชั้นคุณภาพลุ่มน้ำชั้นที่ 1A 1B หรือ 2 พื้นที่ในเขตนี้ส่วนใหญ่ยังคงสภาพเป็นป่าไม้ บางบริเวณได้ถูกนำไปใช้ประโยชน์ในรูปแบบที่ไม่เหมาะสม ไม่เป็นไปตามมาตรการหรือกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการใช้ประโยชน์ของที่ดินหรือทรัพยากรป่าไม้ของพื้นที่นั้น ๆ ประกอบด้วย 3 เขตรอง ได้แก่ เขตป่าไม้สมบูรณ์ เขตป่าไม้เสื่อมโทรม และเขตพื้นที่พุ่มธรรมชาติ มีเนื้อที่ 15,021 ไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ 53.10 ของเนื้อที่ตำบล มีรายละเอียดดังนี้

1) เขตป่าไม้สมบูรณ์ (สัญลักษณ์ 1100) มีเนื้อที่ 10,586 ไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ 37.43 ของเนื้อที่ตำบล เป็นเขตที่อยู่ภายในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า แต่มีสภาพการใช้ที่ดินปัจจุบันเป็นป่าไม้สมบูรณ์

2) เขตป่าไม้เสื่อมโทรม (สัญลักษณ์ 1200) มีเนื้อที่ 1,919 ไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ 6.78 ของเนื้อที่ตำบล แต่มีสภาพการใช้ที่ดินปัจจุบันเป็นป่าไม้ที่มีลักษณะเสื่อมโทรม ซึ่งหากปล่อยไว้ตามธรรมชาติ ไม่มีการเข้าไปรบกวนอาจฟื้นตัวกลับมาเป็นป่าสมบูรณ์ได้ดั้งเดิม

3) เขตพื้นที่พุ่มธรรมชาติ (สัญลักษณ์ 1300) มีเนื้อที่ 2,516 ไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ 8.89 ของเนื้อที่ตำบล เป็นพื้นที่ที่มีการบุกรุก แคว้นทางพื้นที่ป่าไม้ และเปลี่ยนแปลงการใช้ประโยชน์พื้นที่เป็นอย่างอื่นส่วนใหญ่เพื่อทำการเกษตร

6.2.2 เขตเกษตรกรรม เป็นพื้นที่เกษตรกรรมซึ่งในที่นี้ คือ พื้นที่ที่อยู่นอกเขตที่มีการประกาศเป็นเขตป่าไม้ตามกฎหมาย ซึ่งรัฐได้กำหนดเป็นพื้นที่ทำกิน มีการออกเอกสารสิทธิ์ซึ่งรวมถึงพื้นที่ในเขตปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมด้วย เขตนี้รวมถึงการทำกิจกรรมภาคการเกษตรอื่นที่นอกเหนือจากการปลูกพืชด้วย ประกอบด้วย 5 เขตรอง ได้แก่ เขตเกษตรกรรมขั้นดี เขตเกษตรกรรมที่มีศักยภาพการผลิตสูง เขตเกษตรกรรมที่มีศักยภาพการผลิตต่ำ และเขตปศุสัตว์ มีเนื้อที่ 7,905 ไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ 27.94 ของเนื้อที่ตำบล มีรายละเอียดดังนี้

1) เขตเกษตรกรรมขั้นดี พื้นที่เขตนี้มีศักยภาพในการผลิตมากที่สุดในตำบล เนื่องจากมีระบบชลประทาน สามารถส่งน้ำช่วยในการปลูกพืชเพื่อทำการเกษตรนอกฤดูฝน โดยเฉพาะข้าวนาปรังและพืชอายุสั้นได้เป็นอย่างดี และนอกจากนี้พบว่าดินในพื้นที่เขตนี้มีสมบัติที่เหมาะสมต่อการเพาะปลูกพืชแยกตามชนิดพืช ส่งผลให้มีศักยภาพของที่ดินที่เหมาะสมต่อการเพาะปลูกในระดับสูงถึงปานกลาง มีรายละเอียดดังนี้

(1) เขตทำนา (สัญลักษณ์ 2110) มีเนื้อที่ 766 ไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ 2.71 ของเนื้อที่ตำบล เป็นพื้นที่ที่มีศักยภาพต่อการทำนาในระดับเหมาะสมสูงถึงปานกลาง และปัจจุบันเกษตรกรมีการปลูกข้าวโดยส่วนใหญ่เป็นลักษณะ นาปีตามด้วยนาปรัง และบางพื้นที่ทำนาปีตามด้วยพืชฤดูแล้งชนิดต่าง ๆ เช่น ข้าวโพด และพืชผัก

(2) เขตปลูกไม้ผล (สัญลักษณ์ 2120) มีเนื้อที่ 139 ไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ 0.49 ของเนื้อที่ตำบล ปัจจุบันเกษตรกรปลูกไม้ผล โดยไม้ผลที่ปลูก ได้แก่ มะม่วง มะขาม และแก้วมังกร

(3) เขตปลูกไม้ยืนต้น (สัญลักษณ์ 2130) มีเนื้อที่ 90 ไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ 0.32 ของเนื้อที่ตำบล ปัจจุบันเกษตรกรปลูกไม้ยืนต้น โดยไม้ยืนต้นที่ปลูก ได้แก่ สัก

(4) เขตปลูกพืชไร่ (สัญลักษณ์ 2140) มีเนื้อที่ 7 ไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ 0.03 ของเนื้อที่ตำบล ปัจจุบันเกษตรกรปลูกพืชไร่ โดยพืชไร่ที่ปลูก ได้แก่ ข้าวโพด

2) เขตเกษตรกรรมที่มีศักยภาพการผลิตสูง พื้นที่เขตนี้มีศักยภาพในการผลิตรองจากเขตเกษตรกรรมชั้นดี ซึ่งแบ่งออกเป็น 2 ประเภท ได้แก่ เขตเกษตรกรรมที่มีศักยภาพการผลิตสูง (ประเภทที่ 1) และเขตเกษตรกรรมที่มีศักยภาพการผลิตสูง (ประเภทที่ 2) มีรายละเอียดดังนี้

(1) เขตเกษตรกรรมที่มีศักยภาพการผลิตสูง (ประเภทที่ 1) เป็นเขตที่มีการบริหารจัดการด้านทรัพยากรน้ำโดยเฉพาะระบบชลประทาน มีศักยภาพในการผลิตอยู่ในระดับเหมาะสมเล็กน้อยถึงไม่เหมาะสม ดัดข้อจำกัดจากลักษณะดิน ซึ่งมีสมบัติดินที่ไม่เหมาะสมบางประการ มีรายละเอียดดังนี้

- เขตทำนา (สัญลักษณ์ 2211) มีเนื้อที่ 2,801 ไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ 9.90 ของเนื้อที่ตำบล เป็นพื้นที่ที่มีศักยภาพต่อการทำนาในระดับเหมาะสมเล็กน้อยถึงไม่เหมาะสม และปัจจุบันเกษตรกรมีการปลูกข้าวโดยส่วนใหญ่เป็นลักษณะ นาปีตามด้วยนาปรัง และบางพื้นที่ทำนาปีตามด้วยพืชฤดูแล้งชนิดต่าง ๆ เช่น ข้าวโพด และพืชผัก

- เขตปลูกไม้ผล (สัญลักษณ์ 2212) มีเนื้อที่ 241 ไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ 0.85 ของเนื้อที่ตำบล ปัจจุบันเกษตรกรปลูกไม้ผล โดยไม้ผลที่ปลูก ได้แก่ ไม้ผลผสม มะม่วง ลำไย ก้อย มะขาม และแก้วมังกร

- เขตปลูกไม้ยืนต้น (สัญลักษณ์ 2213) มีเนื้อที่ 793 ไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ 2.80 ของเนื้อที่ตำบล ปัจจุบันเกษตรกรปลูกไม้ยืนต้น โดยไม้ยืนต้นที่ปลูก ได้แก่ สัก

- เขตปลูกพืชไร่ (สัญลักษณ์ 2214) มีเนื้อที่ 202 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 0.71 ของเนื้อที่ตำบล ปัจจุบันเกษตรกรปลูกพืชไร่ โดยพืชไร่ที่ปลูก ได้แก่ ข้าวโพด

- เขตปลูกพืชทางเลือก (สัญลักษณ์ 2215) มีเนื้อที่ 13 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 0.05 ของเนื้อที่ตำบล ปัจจุบันเกษตรกรปลูกพืชผัก ไม้ดอก หรือเกษตรผสมผสาน โดยพืชที่ปลูก ได้แก่ พืชผัก

(2) เขตเกษตรกรรมที่มีศักยภาพการผลิตสูง (ประเภทที่ 2) เป็นเขตที่ทำการเกษตรโดยอาศัยน้ำฝนเป็นหลัก ซึ่งส่งผลให้มีข้อจำกัดต่อการเพาะปลูกพืชด้านความชื้นที่พืชนำไปใช้ประโยชน์ ในส่วนของที่ดินมีศักยภาพในการผลิตอยู่ในระดับสูงถึงปานกลาง และนอกจากนี้พบว่าดินในพื้นที่เขตนี้มีสมบัติที่เหมาะสมต่อการเพาะปลูกพืชแยกตามชนิดพืช มีรายละเอียดดังนี้

- เขตทำนา (สัญลักษณ์ 2221) มีเนื้อที่ 302 ไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ 1.07 ของเนื้อที่ตำบล เป็นพื้นที่ที่มีศักยภาพต่อการทำนาในระดับเหมาะสมเล็กน้อยถึงไม่เหมาะสม และปัจจุบันเกษตรกรมีการปลูกข้าว ได้ปีละ 1 ครั้ง

- เขตปลูกไม้ผล (สัญลักษณ์ 2222) มีเนื้อที่ 558 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 1.97 ของเนื้อที่ตำบล ปัจจุบันเกษตรกรปลูกไม้ผล โดยไม้ผลที่ปลูก ได้แก่ ไม้ผลผสม มะม่วง ลำไย น้อยหน่า มะขาม และแก้วมังกร

- เขตปลูกไม้ยืนต้น (สัญลักษณ์ 2223) มีเนื้อที่ 643 ไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ 2.27 ของเนื้อที่ตำบล ปัจจุบันเกษตรกรปลูกไม้ยืนต้น โดยไม้ยืนต้นที่ปลูก ได้แก่ ยางพารา สัก และจามจุรี

- เขตปลูกพืชไร่ (สัญลักษณ์ 2224) มีเนื้อที่ 245 ไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ 0.86 ของเนื้อที่ตำบล ปัจจุบันเกษตรกรปลูกพืชไร่ โดยพืชไร่ที่ปลูก ได้แก่ ข้าวโพด อ้อย และมันสำปะหลัง

- เขตปลูกพืชทางเลือก (สัญลักษณ์ 2225) มีเนื้อที่ 6 ไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ 0.02 ของเนื้อที่ตำบล ปัจจุบันปลูกพืชผัก ไม้ดอก หรือเกษตรผสมผสาน โดยพืชที่ปลูก ได้แก่ เกษตรผสมผสาน และพืชผัก

3) เขตเกษตรกรรมที่มีศักยภาพการผลิตต่ำ พื้นที่เขตนี้ถูกกำหนดให้เป็นเขตเกษตรกรรม ที่ต้องมีการดำเนินการแก้ไขปัญหาที่เป็นข้อจำกัดของการใช้ที่ดินเพื่อเกษตรกรรมต่างๆ การทำการเกษตรในเขตนี้อาศัยน้ำฝนเป็นหลัก มีศักยภาพในการผลิตอยู่ในระดับเหมาะสมเล็กน้อยถึงไม่เหมาะสม พบปัญหาทางกายภาพของดินที่สำคัญหลาย เช่น เป็นดินตื้นซึ่งเป็นข้อจำกัดของการหยั่งรากพืชในการยึดลำต้นและการดูดซับธาตุอาหารพืชในดิน เนื้อดินเป็นทรายจัด ซึ่งมีผลต่อความสามารถในการอุ้มน้ำเป็นพื้นที่ที่มีความลาดชัน เป็นต้น จากข้อจำกัดการใช้ที่ดินดังกล่าวข้างต้นจึงจำเป็นต้องพัฒนาปรับปรุงและมีมาตรการเพื่อเพิ่มผลผลิตทางการเกษตรในพื้นที่ให้สูงขึ้น รวมถึงการป้องกันไม่ให้เกิดสภาพแวดล้อมเสื่อมโทรมจากการใช้พื้นที่ มีรายละเอียดดังนี้

(1) เขตทำนา (สัญลักษณ์ 2310) มีเนื้อที่ 92 ไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ 0.33 ของเนื้อที่ตำบล ปัจจุบันเกษตรกรมีการปลูกข้าวได้ปีละ 1 ครั้ง

(2) เขตปลูกไม้ผล (สัญลักษณ์ 2320) มีเนื้อที่ 340 ไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ 1.20 ของเนื้อที่ตำบล ปัจจุบันเกษตรกรปลูกไม้ผล โดยไม้ผลที่ปลูก ได้แก่ ไม้ผลผสม ลำไย และมะขาม

(3) เขตปลูกไม้ยืนต้น (สัญลักษณ์ 2330) มีเนื้อที่ 398 ไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ 1.41 ของเนื้อที่ตำบล ปัจจุบันเกษตรกรปลูกไม้ยืนต้น โดยไม้ยืนต้นที่ปลูก ได้แก่ ยางพารา และสัก

(4) เขตปลูกพืชไร่ (สัญลักษณ์ 2340) มีเนื้อที่ 179 ไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ 0.63 ของเนื้อที่ตำบล ปัจจุบันเกษตรกรปลูกพืชไร่ โดยพืชไร่ที่ปลูก ได้แก่ ข้าวโพด

(5) เขตปลูกพืชทางเลือก (สัญลักษณ์ 2350) มีเนื้อที่ 7 ไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ 0.02 ของเนื้อที่ตำบล ปัจจุบันปลูกพืชผัก ไม้ดอก หรือเกษตรผสมผสาน โดยพืชที่ปลูก ได้แก่ พืชผัก

4) เขตปศุสัตว์ มีเนื้อที่ 84 ไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ 0.03 ของเนื้อที่ตำบล ประกอบด้วย 2 เขตรอง ได้แก่ เขตทุ่งหญ้าเลี้ยงสัตว์ และเขตโรงเรือนเลี้ยงสัตว์ มีรายละเอียดดังนี้

(1) เขตโรงเรือนเลี้ยงสัตว์ (สัญลักษณ์ 2520) ปัจจุบันมีการสร้างโรงเรือนเลี้ยงสัตว์ประเภทต่าง ๆ มีเนื้อที่ 84 ไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ 0.30 ของเนื้อที่ตำบล โดยประเภทของโรงเรือนที่พบ ได้แก่ โรงเรือนเลี้ยงโค กระบือ และม้า และโรงเรือนเลี้ยงสัตว์ปีก

6.2.3 เขตชุมชนและสิ่งปลูกสร้าง มีเนื้อที่ 1,995 ไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ 7.06 ของเนื้อที่ตำบล ประกอบด้วย 3 เขตรอง ได้แก่ เขตชุมชน/สถานที่ราชการ เขตอุตสาหกรรม/แหล่งรับซื้อผลผลิต และเขตการใช้พื้นที่เฉพาะ มีรายละเอียดดังนี้

(1) เขตชุมชน/สถานที่ราชการ (สัญลักษณ์ 3100) มีเนื้อที่ 1,917 ไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ 6.78 ของเนื้อที่ตำบล ปัจจุบันมีการใช้ที่ดินชุมชนและที่อยู่อาศัย มีทั้งประเภทชุมชนเมือง ชุมชนชนบท และที่ตั้งของสถาบันและสถานที่ราชการต่างๆ

(2) เขตอุตสาหกรรม/แหล่งรับซื้อผลผลิต (สัญลักษณ์ 3200) มีเนื้อที่ 37 ไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ 0.13 ของเนื้อที่ตำบล ปัจจุบันมีการใช้ที่ดินประเภทโรงงานอุตสาหกรรม แหล่งรับซื้อผลผลิตทางการเกษตรประเภทต่าง ๆ

(3) เขตการใช้พื้นที่เฉพาะ (สัญลักษณ์ 3300) มีเนื้อที่ 41 ไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ 0.14 ของเนื้อที่ตำบล ปัจจุบันมีการใช้ที่ดินที่นอกเหนือจาก 2 เขตดังกล่าวข้างต้น เช่น สถานที่พักผ่อน ท่องเที่ยว สวนสาธารณะ รีสอร์ท ระบบขนส่งมวลชน โบราณสถาน เป็นต้น

6.2.4 เขตแหล่งน้ำ มีเนื้อที่ 534 ไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ 1.89 ของเนื้อที่ตำบล ประกอบด้วย 2 เขตรอง ได้แก่ เขตแหล่งน้ำตามธรรมชาติ และเขตแหล่งน้ำที่สร้างขึ้น มีรายละเอียดดังนี้

(1) เขตแหล่งน้ำตามธรรมชาติ (สัญลักษณ์ 4100) มีเนื้อที่ 51 ไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ 0.18 ของเนื้อที่ตำบล ปัจจุบันมีสภาพการใช้ที่ดินเป็นลักษณะของแหล่งน้ำตามธรรมชาติ เช่น ห้วย หนอง คลอง แม่น้ำ เป็นต้น

(2) เขตแหล่งน้ำที่สร้างขึ้น (สัญลักษณ์ 4200) มีเนื้อที่ 483 ไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ 1.71 ของเนื้อที่ตำบล ปัจจุบันมีสภาพการใช้ที่ดินเป็นแหล่งน้ำที่สร้างขึ้น เช่น คลองชลประทาน อ่างเก็บน้ำ เป็นต้น

6.2.5 เขตพื้นที่อื่น ๆ (สัญลักษณ์ 5000) มีเนื้อที่ 1,436 ไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ 5.08 ของเนื้อที่ตำบล เป็นเขตที่มีลักษณะการใช้ที่ดินที่มีความเฉพาะ เช่น เหมืองแร่ ที่ทิ้งขยะ หาดทราย ไม้พุ่ม เป็นต้น

6.2.6 เขตรักษาสมดุลของธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (สัญลักษณ์ 6000) มีเนื้อที่ 1,396 ไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ 4.93 ของเนื้อที่ตำบล มีการใช้ที่ดินเป็นป่าไม้ที่พบในพื้นที่เกษตรกรรม ซึ่งอยู่นอกเขตป่าไม้ตามกฎหมาย ส่วนใหญ่เป็นป่าปลูก ป่าชุมชน

ทั้งนี้ในเขตเกษตรกรรมที่มีศักยภาพการผลิตสูง (ประเภทที่ 1) หากมีการปรับปรุงบำรุงดิน หรือปรับโครงสร้างของพื้นที่ให้เหมาะสม เช่น ยกร่อง จัดทำระบบอนุรักษ์ดินและน้ำประเภทต่าง ๆ สามารถยกระดับเป็นเขตเกษตรกรรมขั้นดีได้เนื่องจากมีการบริหารจัดการด้านทรัพยากรน้ำไว้แล้ว โดยเฉพาะระบบชลประทาน

ตารางที่ 6-1 เขตการใช้ที่ดิน ตำบลบ้านถิ่น อำเภอเมืองแพร่ จังหวัดแพร่

สัญลักษณ์	เขตการใช้ที่ดิน	เนื้อที่	
		ไร่	ร้อยละ
	1. เขตป่าไม้	15,021	53.10
1100	1.1 เขตป่าไม้สมบูรณ์	10,586	37.43
1200	1.2 เขตป่าไม้เสื่อมโทรม	1,919	6.78
1300	1.3 เขตพื้นฟูธรรมชาติ	2,516	8.89
	2. เขตเกษตรกรรม	7,905	27.94
	2.1 เขตเกษตรกรรมชั้นดี	1,002	3.55
2110	1) เขตทำนา (ชั้นดี)	766	2.71
2120	2) เขตปลูกไม้ผล (ชั้นดี)	139	0.49
2130	3) เขตปลูกไม้ยืนต้น (ชั้นดี)	90	0.32
2140	4) เขตปลูกพืชไร่ (ชั้นดี)	7	0.03
	2.2 เขตเกษตรกรรมที่มีศักยภาพการผลิตสูง (ประเภทที่ 1)	4,050	14.31
2211	1) เขตทำนา (ศักยภาพสูง ประเภท1)	2,801	9.90
2212	2) เขตปลูกไม้ผล (ศักยภาพสูง ประเภท1)	241	0.85
2213	3) เขตปลูกไม้ยืนต้น (ศักยภาพสูง ประเภท1)	793	2.80
2214	4) เขตปลูกพืชไร่ (ศักยภาพสูง ประเภท1)	202	0.71
2215	5) เขตปลูกพืชทางเลือก (ศักยภาพสูง ประเภท1)	13	0.05
	2.3 เขตเกษตรกรรมที่มีศักยภาพการผลิตสูง (ประเภทที่ 2)	1,753	6.19
2221	1) เขตทำนา (ศักยภาพสูง ประเภท2)	302	1.07
2222	2) เขตปลูกไม้ผล (ศักยภาพสูง ประเภท2)	557	1.97
2223	3) เขตปลูกไม้ยืนต้น (ศักยภาพสูง ประเภท2)	643	2.27
2224	4) เขตปลูกพืชไร่ (ศักยภาพสูง ประเภท2)	245	0.86
2225	5) เขตปลูกพืชทางเลือก (ศักยภาพสูง ประเภท 2)	6	0.02
	2.4 เขตเกษตรกรรมที่มีศักยภาพการผลิตต่ำ	1,016	3.59
2310	1) เขตทำนา (ศักยภาพต่ำ)	92	0.33
2320	2) เขตปลูกไม้ผล (ศักยภาพต่ำ)	340	1.20
2330	3) เขตปลูกไม้ยืนต้น (ศักยภาพต่ำ)	398	1.41
2340	4) เขตปลูกพืชไร่ (ศักยภาพต่ำ)	179	0.63
2350	5) เขตปลูกพืชทางเลือก (ศักยภาพต่ำ)	7	0.02

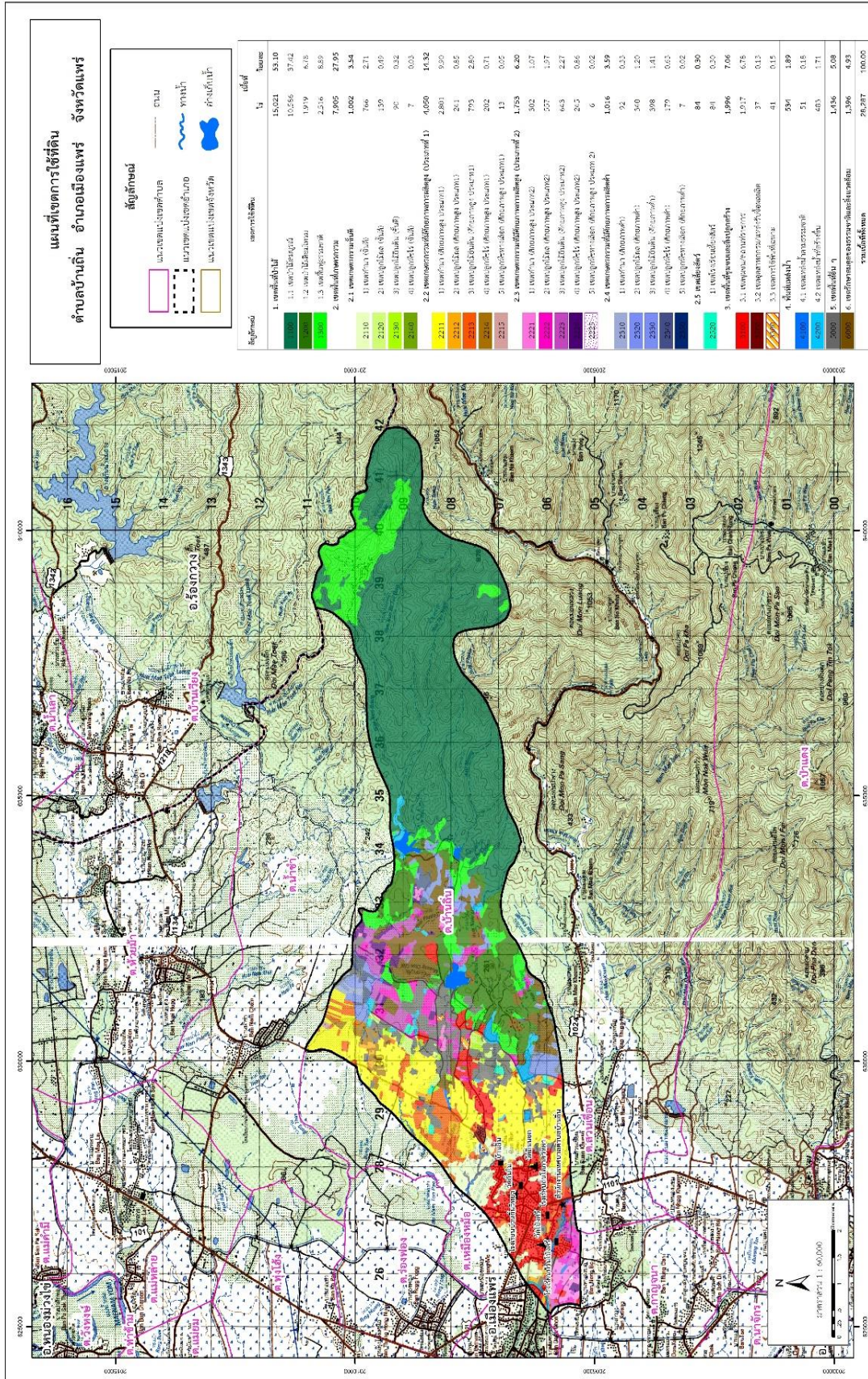

แผนการใช้ที่ดินตำบลบ้านถิ่น อำเภอเมืองแพร่ จังหวัดแพร่

ตารางที่ 6-1 เขตการใช้ที่ดิน ตำบลบ้านถิ่น อำเภอเมืองแพร่ จังหวัดแพร่

สัญลักษณ์	เขตการใช้ที่ดิน	เนื้อที่	
		ไร่	ร้อยละ
	2.5 เขตปศุสัตว์สัตว์	84	0.30
2520	1) เขตโรงเรียนเลี้ยงสัตว์	84	0.30
	3. เขตชุมชนและสิ่งปลูกสร้าง	1,995	7.06
3100	3.1 เขตชุมชน/สถานที่ราชการ	1,917	6.78
3200	3.2 เขตอุตสาหกรรม/แหล่งรับซื้อผลผลิต	37	0.13
3300	3.3 เขตการใช้พื้นที่เฉพาะ	41	0.15
	4. เขตแหล่งน้ำ	534	1.89
4100	4.1 เขตแหล่งน้ำตามธรรมชาติ	51	0.18
4200	4.2 เขตแหล่งน้ำที่สร้างขึ้น	483	1.71
5000	5. เขตพื้นที่อื่น ๆ	1,436	5.08
6000	6. เขตรักษาสมดุลของธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	1,396	4.93
	รวมเนื้อที่ทั้งหมด	28,287	100.00

หมายเหตุ: เนื้อที่คำนวณด้วยระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์

รูปที่ 6-1 แผนที่เขตการใช้ที่ดิน ตำบลบ้านถิ่น อำเภอเมืองแพร่ จังหวัดแพร่

บทที่ 7

การขับเคลื่อนแผนการใช้ที่ดิน

7.1 ขั้นตอนการดำเนินงาน

ภายหลังการจัดทำแผนการใช้ที่ดินตำบลบ้านถิ่น อำเภอเมืองแพร่ จังหวัดแพร่ แล้วจะต้องดำเนินการดังต่อไปนี้

7.1.1 จัดทำเป้าหมายการดำเนินงานและงบประมาณและกิจกรรมต่าง ๆ ที่จะดำเนินการในปีงบประมาณ 2568

7.1.2 นำแผนการใช้ที่ดินตำบลบ้านถิ่น ไปเสนอต่อองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านถิ่น เพื่อมีมติให้ความร่วมมือในกิจกรรมพัฒนาที่ดินดำเนินการกิจกรรมต่างๆ ที่กำหนดไว้ในแผน และได้รับ การเชื่อมโยงสู่แผนพัฒนาตำบล

7.1.3 สถานีพัฒนาที่ดินแพร่ เสนอเป้าหมายและงบประมาณให้รายงานมายังกรมพัฒนาที่ดิน

7.1.4 กรมพัฒนาที่ดินพิจารณาสนับสนุนงบประมาณกิจกรรมและโครงการตามเป้าหมายที่ กำหนดในแผนการใช้ที่ดิน

7.1.5 สถานีพัฒนาที่ดินแพร่ นำเสนอต่อที่ประชุมจังหวัด/อำเภอ เพื่อสร้างการรับรู้และ ประชาสัมพันธ์ให้หน่วยงานอื่น นำโครงการภายใต้หน่วยงานมาพัฒนาพื้นที่ตามแผนการใช้ที่ดินกำหนด

7.2 กิจกรรมที่จะดำเนินการของกรมพัฒนาที่ดิน

งบประมาณที่กำหนดไว้เป็นการประมาณเบื้องต้น อาจมีการเปลี่ยนแปลงตามที่ได้รับการจัดสรรให้ดำเนินการ (ตารางที่ 7-1)

เขตเกษตรกรรม

1) ดินขาดความอุดมสมบูรณ์/ดินต้น มีแผนงาน/โครงการ ดังนี้

- (1) การส่งเสริมการผลิตและการใช้สารอินทรีย์ลดการใช้สารเคมีทางการเกษตร
- (2) การผลิต-จัดหาเมล็ดพันธุ์พืชปุ๋ยสด
- (3) การส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงดินด้วยพืชปุ๋ยสด
- (4) การรณรงค์ไถกลบตอซัง
- (5) การจัดหาปุ๋ยมูลโค
- (6) การส่งเสริมการปรับปรุงพื้นที่ดินกรด
- (7) การผลิตปุ๋ยหมัก

2) การชะล้างพังทลายของดิน มีแผนงาน/โครงการฟื้นฟูและป้องกันการชะล้างพังทลายของดิน ดังนี้

- (1) การปลูกหญ้าแฝกเพื่อการอนุรักษ์ดินและน้ำ
- (2) จัดระบบอนุรักษ์ดินและน้ำในเขตพัฒนาที่ดิน

3) การพัฒนาแหล่งน้ำ มีแผน/โครงการบริหารจัดการน้ำ ดังนี้

- (1) การพัฒนาแหล่งน้ำขนาดเล็กเพื่อการอนุรักษ์ดินและน้ำ
- (2) ก่อสร้างแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน ขนาด 1,260 ลบ.ม.

7.3 กิจกรรมที่จะดำเนินงานของหน่วยงานอื่น (ตารางที่ 7-2)

7.3.1 เขตเกษตรกรรม

1) เขตทำนา มีกิจกรรมที่ขอรับการสนับสนุนจากส่วนราชการอื่น ดังนี้

- 1.1) จัดอบรมถ่ายทอดความรู้เรื่องการผลิต และใช้เมล็ดพันธุ์ข้าว (กรมการข้าว)
- 1.2) การอบรมให้ความรู้การเข้าสู่กระบวนการรับรองมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี (Good Agricultural Practics : GAP) (กรมวิชาการเกษตร)
- 1.3) ถ่ายทอดองค์ความรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (กรมส่งเสริม การเกษตร)
- 1.4) สนับสนุนการก่อสร้างชลประทานขนาดกลาง/ปรับปรุงคลองส่งน้ำ (สำนักงาน ชลประทานจังหวัด)
- 1.5) สนับสนุนก่อสร้างทำนบกอนกรีต (ฝายน้ำล้น) (สำนักงานชลประทานจังหวัด)

2) เขตปลูกพืชไร่ เขตปลูกไม้ผล และเขตปลูกไม้ยืนต้น

- 2.1) ใช้ตลาดนำการผลิตในการเลือกชนิดพืชและหาตลาดรองรับ ทั้งในเขตที่ เหมาะสมและ ในเขตที่ไม่เหมาะสมและต้องการปรับเปลี่ยนชนิดพืช (สำนักงานพาณิชย์จังหวัด/สำนักงาน สหกรณ์จังหวัด)
- 2.2) การอบรมให้ความรู้การเข้าสู่กระบวนการรับรองมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี (Good Agricultural Practics: GAP) (กรมวิชาการเกษตร)
- 2.3) ถ่ายทอดองค์ความรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (กรมส่งเสริม การเกษตร)

3) เขตปศุสัตว์ และเขตเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ

- 3.1) ส่งเสริม/สนับสนุนการปลูกหญ้าเลี้ยงสัตว์ (สำนักงานปศุสัตว์จังหวัด)

7.3.2 เขตแหล่งน้ำ

- 1) สนับสนุนการพัฒนาเพื่อเพิ่มพื้นที่กักเก็บน้ำ (สำนักงานชลประทานจังหวัด)

7.4 ความต้องการของชุมชนและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

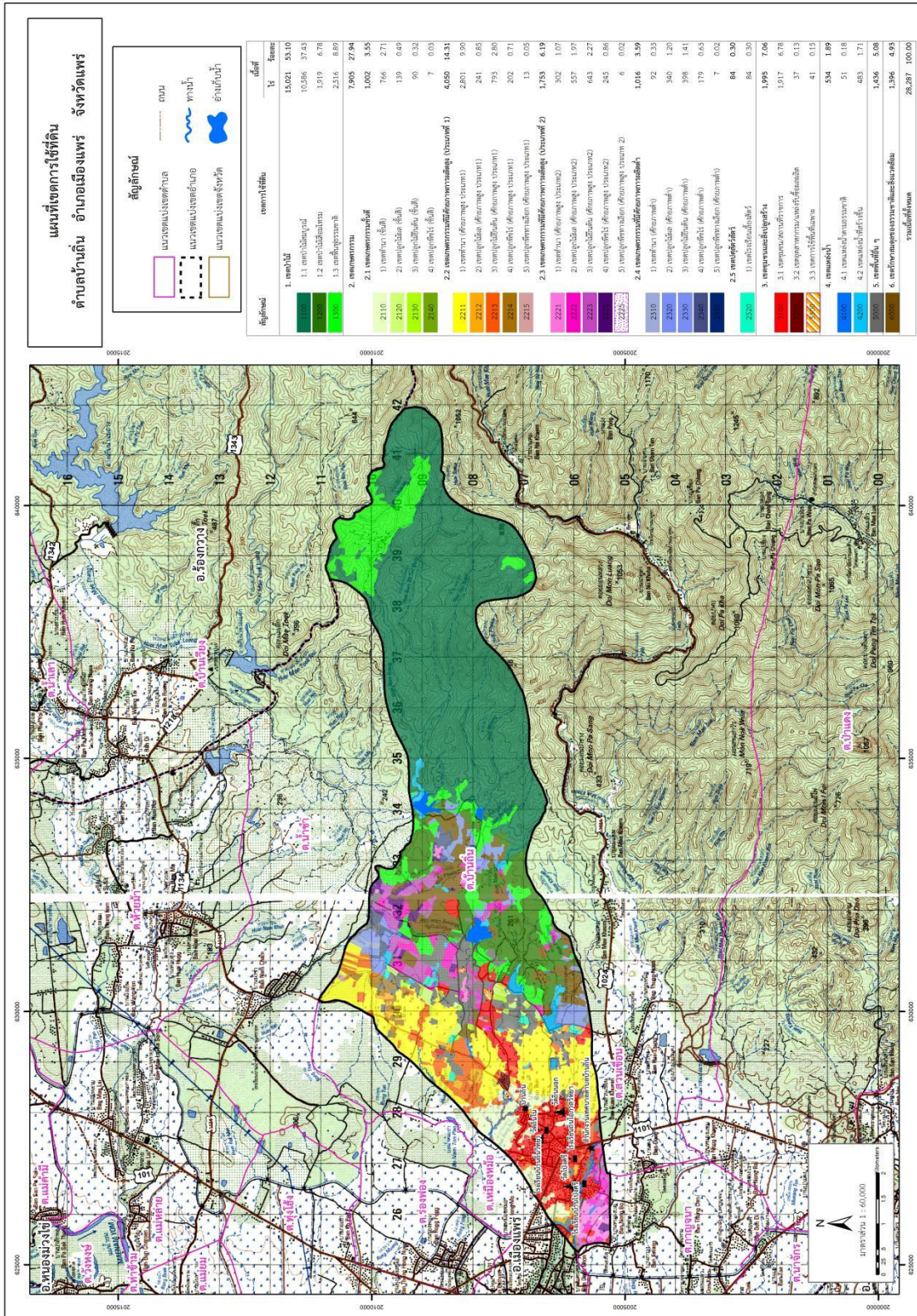
จากการดำเนินงานจัดทำกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนที่เทศบาลตำบลบ้านถิ่น เมื่อวันที่ 23 สิงหาคม 2566 ได้มีความต้องการของประชาชนที่ต้องการให้ดำเนินการเกี่ยวกับการแก้ปัญหาดินเสื่อมโทรม และฟื้นฟูความอุดมสมบูรณ์ของดิน และการขาดแคลนน้ำในช่วงหน้าแล้ง

ดังนั้น เพื่อตอบสนองต่อความต้องการของชุมชนและแก้ไขปัญหาเชิงพื้นที่ กรมพัฒนาที่ดินได้วิเคราะห์ ความต้องการเบื้องต้น ดังต่อไปนี้

ปัญหาในภาพรวมของตำบล สรุปได้ว่า มีปัญหาที่สำคัญ 2 ประการ คือ (1) ปัญหาดินเสื่อมโทรม และ (2) ปัญหาการขาดแคลนน้ำ โดยมีปัญหารองลงมา คือ ภัยพิบัติจากธรรมชาติซึ่งปัญหาดังกล่าวนี้ส่งผล กระทบต่อ คุณภาพชีวิตของราษฎรในชุมชนโดยรวม

ในประเด็นปัญหาความเสื่อมโทรมของที่ดินนั้นจะหมายรวมถึง (1) การชะล้างพังทลายของดิน (2) ดินขาดความอุดมสมบูรณ์จากการวิเคราะห์ความลาดชันของตำบลบ้านถิ่น ซึ่งมีเนื้อที่รวม 28,287 ไร่ นั้น พบว่า ส่วนใหญ่เป็นที่ราบเรียบถึงค่อนข้างราบเรียบ ระดับความลาดชัน 0-2% มีเนื้อที่ 7,833 ไร่ หรือ ร้อยละ 27.69 ของเนื้อที่ตำบล รองลงมาเป็นที่สูงชัน ระดับความลาดชันระหว่าง 35-50% มีเนื้อที่ 4,426 ไร่ หรือ ร้อยละ 15.65 ของเนื้อที่ตำบล ที่สูงชันมาก ระดับความลาดชันระหว่าง 50-75% มีเนื้อที่ 4,278 ไร่ หรือร้อยละ 15.12 ของเนื้อที่ ตำบล ที่ลูกคลื่นลอนลาดเล็กน้อย ระดับความลาดชันระหว่าง 2-5% มีเนื้อที่ 3,696 ไร่ หรือร้อยละ 13.07 ของเนื้อที่ตำบล ที่ลูกคลื่นลอนลาด ระดับความลาดชันระหว่าง 5-12% มีเนื้อที่ 3,289 ไร่ หรือร้อยละ 11.63 ของเนื้อที่ตำบล ที่เนินเขา ระดับความลาดชันระหว่าง 20-35% มีเนื้อที่ 2,827 ไร่ หรือร้อยละ 9.99 ของเนื้อที่ตำบล ที่ลูกคลื่นลอนชัน ระดับความลาดชันระหว่าง 12-20% มีเนื้อที่ 1,374 ไร่ หรือร้อยละ 4.86 ของเนื้อที่ตำบล ที่สูงชันมากที่สุด ระดับความลาดชันระหว่าง >75% มีเนื้อที่ 564 ไร่ หรือร้อยละ 1.99 ของเนื้อที่ตำบลตามลำดับ การที่สภาพ ภูมิประเทศมีความลาดชัน ดังกล่าวนี้ ผลกระทบที่ตามมาคือ พื้นที่ราบส่วนใหญ่เป็นพื้นที่ทางการเกษตรอยู่ในเขตชลประทานบางส่วน และ นอกเขตชลประทานบางส่วน จึงพบปัญหาขาดแคลนน้ำเพื่อการเกษตรในช่วงฤดูแล้ง นอกจากนี้ไม่มีระบบอนุรักษ์ ดินและน้ำ จึงเกิดปัญหาการชะล้างพังทลายของดิน ส่วนปัญหาความอุดมสมบูรณ์ของดินที่เกิดขึ้นนั้น เนื่องจากการใช้ที่ดินอย่างต่อเนื่องเป็นเวลานานใน พื้นที่ที่มีการไถพรวนด้วยเครื่องจักรติดต่อกันเป็น เวลานาน ย่อมส่งผลให้สมบัติของดินมีการ เปลี่ยนแปลงทั้งด้านกายภาพและเคมีของดิน ส่งผลให้ดินมีความ อุดมสมบูรณ์ลดลง หากไม่ได้รับการปรับปรุงฟื้นฟูจะเกิดความเสื่อมโทรมของดินได้ไม่ช้า หากไม่มีมาตรการ อนุรักษ์ดินและน้ำอย่างเหมาะสม จะส่งผลกระทบต่อระบบนิเวศและเสี่ยงต่อการไม่คุ้มค่าต่อการลงทุนทำการเกษตร เป็นอย่างสูง ประเด็นปัญหาการขาดแคลนน้ำมีข้อเสนอในการแก้ไข้ปัญหาโดยดำเนินการ 3 ประการ คือ (1) การขุดลอกแหล่งน้ำ ในปัจจุบันซึ่งรวมถึงอ่างเก็บน้ำ ฝ่ายกันน้ำ และลำน้ำ (2) สร้างอ่างเก็บน้ำ หรือ ฝ่ายเก็บ น้ำ เพิ่มเติมจากที่มีอยู่เดิม (3) ก่อสร้างคลองส่งน้ำเพื่อการกระจายน้ำไปสู่พื้นที่ ทั้งนี้ จากการวิเคราะห์ข้อมูล เบื้องต้นที่มีอยู่ในปัจจุบัน สรุปได้ว่า “ไม่สามารถดำเนินการแก้ปัญหาหมู่บ้านใดหมู่บ้านหนึ่งหรือใช้วิธีการใด วิธีการหนึ่ง แล้วจะแก้ไข้ปัญหาการขาดแคลนน้ำทั้งตำบลได้โดยสิ้นเชิง” การแก้ไข้ปัญหาการขาดแคลนน้ำ จะต้องดำเนินการทั้งตำบล ควบคู่ไปกับปัญหาการชะล้าง พังทลายของดินในพื้นที่ด้วยการจัดทำโครงการ “การพัฒนาที่ดินและน้ำที่เป็นระบบ” โดยพื้นที่ส่วนใหญ่ พบเป็นพื้นที่ส่วนของปลายน้ำ สภาพพื้นที่เป็นที่ราบถึงลูก คลื่นลอนลาดเล็กน้อย ความลาดชันน้อยกว่า 5 เปอร์เซ็นต์ มีพื้นที่ส่วนน้อยที่มีความเสี่ยงในการสูญเสียดินจาก การชะล้างพังทลายของดินการจัดการพื้นที่ควรพัฒนาที่ดินและระบบน้ำ ได้แก่ การขุดลอกคลอง ก่อสร้างสระน้ำ ฝ่าย กันน้ำ คลองส่งน้ำ คลองระบายน้ำ หรือพนังป้องกันน้ำท่วม การขุดบ่อบาดาล การปรับปรุงที่ดินเพื่อปรับเปลี่ยน กิจกรรมการผลิต และการทำระบบอนุรักษ์ดินและน้ำ เพื่อให้การใช้ที่ดินสามารถใช้พื้นที่ได้อย่างต่อเนื่องและ เกิดประโยชน์ทั้งตัวเกษตรกรชุมชนในด้านเศรษฐกิจ สังคมและสิ่งแวดล้อม

รูปที่ 7-1 แผนที่การจะล้างผังปลายของดินในเขตการใช้ที่ดิน ตำบลบ้านถิ่น อำเภอเมืองแพร่ จังหวัดแพร่

ตารางที่ 7-1 กิจกรรมของกรมพัฒนาที่ดินในเขตการใช้ที่ดินที่จะดำเนินการในปีงบประมาณ 2567-2571

เขตการใช้ที่ดิน	แผนงาน/โครงการ	งบประมาณ
1. เขตเกษตรกรรม	1. การปรับปรุงบำรุงดิน	
1.1 เขตทำนา เนื้อที่ 3,961 ไร่	1.1. การส่งเสริมการผลิตและการใช้สารอินทรีย์	97,500
	1.2 ผลิต-จัดหาเมล็ดพันธุ์พืชปุ๋ยสด	401,625
	1.3 ส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงดินด้วยพืชปุ๋ยสด	40,500
	1.4 การพัฒนากลุ่มเกษตรกรใช้สารอินทรีย์ลดการใช้สารเคมีทางการเกษตร	13,000
	1.5 การผลิตปุ๋ยหมัก สูตรกรมพัฒนาที่ดิน	382,500
	1.6 การจัดหาปุ๋ยอินโดไมท์	680,000
	1.7 การส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงพื้นที่ดินกรด	12,000
	1.8 ฝึกอบรมช่าง ผลิตก๊าซเรือนกระจก	680,000
	2. การบริหารจัดการน้ำ	
	2.1 การก่อสร้างแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน	41,200
1.2 เขตปลูกไม้ผล เนื้อที่ 1,277 ไร่	1. การปรับปรุงบำรุงดิน	
	1.1 การส่งเสริมการผลิตและการใช้สารอินทรีย์	39,000
	1.2 การพัฒนากลุ่มเกษตรกรใช้สารอินทรีย์ลดการใช้สารเคมีทางการเกษตร	9,750
	1.3 การผลิตปุ๋ยหมัก สูตรกรมพัฒนาที่ดิน	280,500

ตารางที่ 7-1 (ต่อ)

เขตการใช้ที่ดิน	แผนงาน/โครงการ	งบประมาณ
	1.4 การจัดหาปูนโดโลไมท์	42,500
	1.5 การส่งเสริมการปรับปรุงพื้นที่ดินกรด	750
	2. การบริหารจัดการน้ำ	
	2.1 การก่อสร้างแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน	20,600
1.3 เขตปลูกไม้ยืนต้น เนื้อที่ 1,924 ไร่	1. การปรับปรุงบำรุงดิน	
	1.1. การส่งเสริมการผลิตและการใช้สารอินทรีย์	58,500
	1.2 การพัฒนากลุ่มเกษตรกรใช้สารอินทรีย์ลดการใช้สารเคมีทางการเกษตร	6,500
	1.3 การผลิตปุ๋ยหมัก สูตรกรมพัฒนาที่ดิน	255,000
	1.4 การจัดหาปูนโดโลไมท์	42,500
	1.5 การส่งเสริมการปรับปรุงพื้นที่ดินกรด	750
	2. การบริหารจัดการน้ำ	
	2.1 การก่อสร้างแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน	20,600

ตารางที่ 7-1 (ต่อ)

เขตการใช้ที่ดิน	แผนงาน/โครงการ	งบประมาณ
1.4 เขตปลูกพืชไร่ เนื้อที่ 633 ไร่	1. การปรับปรุงบำรุงดิน	
	1.1 การส่งเสริมการผลิตและการใช้สารอินทรีย์	19,500
	1.2 การผลิต-จัดหาเมล็ดพันธุ์พืชปุ๋ยสด	44,625
	1.3 การส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงดินด้วยพืชปุ๋ยสด	4,500
	1.4 การพัฒนากลุ่มเกษตรกรใช้สารอินทรีย์ลดการใช้สารเคมีทางการเกษตร	6,500
	1.5 การผลิตปุ๋ยหมัก สูตรกรมพัฒนาที่ดิน	102,000
	1.6 การจัดหาปุ๋ยไนโตรเจน	85,000
	1.7 การส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงพื้นที่ดินกรด	1,500
	2. การบริหารจัดการน้ำ	
	2.1 การก่อสร้างแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน	20,600
2. เขตเขตแหล่งน้ำ เนื้อที่ 534 ไร่	1. การฟื้นฟูและการชะล้างพังทลายของดิน	
	1.1 การปลูกหญ้าแฝกเพื่อการอนุรักษ์ดินและน้ำ	300,000
รวมเขตเกษตรกรรม	1. การปรับปรุงบำรุงดิน	3,306,500
	2. การบริหารจัดการน้ำ	103,000
รวมเขตแหล่งน้ำ	1. การฟื้นฟูการชะล้างพังทลายของดิน	300,000

ตารางที่ 7-2 สรุปกิจกรรมที่รองรับการสนับสนุนจากส่วนราชการอื่นในเขตการใช้ที่ดิน

เขตการใช้ที่ดิน	แผนงาน/โครงการ
1. เขตเกษตรกรรม	
1.1 เขตพื้นที่ทำนา เนื้อที่ 3,961 ไร่	1. จัดอบรมถ่ายทอดความรู้เรื่องการผลิต และใช้เมล็ดพันธุ์ข้าว (กรมการข้าว)
	2. การอบรมให้ความรู้การเข้าสู่กระบวนการรับรองมาตรฐานสินค้าเกษตรปลอดภัย (GAP) (กรมวิชาการเกษตร)
	3. ถ่ายทอดองค์ความรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (กรมส่งเสริมการเกษตร)
	4. สนับสนุนการก่อสร้างชลประทานขนาดกลาง/ปรับปรุงคลองส่งน้ำ (สำนักงานชลประทานจังหวัด)
	5. สนับสนุนก่อสร้างทำนบกอนกรีต (ฝายน้ำล้น) (สำนักงานชลประทานจังหวัด)
1.2 เขตปลูกไม้ผล เนื้อที่ 1,278 ไร่	1. ใช้ตลาดนำการผลิตในการเลือกชนิดพืชและหาตลาดรองรับ ทั้งในเขตที่เหมาะสม และในเขตที่ไม่เหมาะสม และต้องมีการปรับเปลี่ยนชนิดพืช (สำนักพาณิชย์จังหวัด/สำนักงานสหกรณ์จังหวัด)
1.3 เขตปลูกไม้ยืนต้น เนื้อที่ 1,924 ไร่	2. การอบรมให้ความรู้การเข้าสู่กระบวนการรับรองมาตรฐานสินค้าเกษตรปลอดภัย (GAP) (กรมวิชาการเกษตร)
1.4 เขตปลูกพืชไร่ เนื้อที่ 633 ไร่	3. ถ่ายทอดองค์ความรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (กรมส่งเสริมการเกษตร)
1.5 เขตเลี้ยงสัตว์ เนื้อที่ 84 ไร่	1. ส่งเสริม/สนับสนุนการปลูกหญ้าเลี้ยงสัตว์ (สำนักงานปศุสัตว์จังหวัด)
2. เขตแหล่งน้ำ	
2.1 เขตพื้นที่แหล่งน้ำ เนื้อที่ 534 ไร่	1. สนับสนุนการพัฒนาเพื่อเพิ่มพื้นที่กักเก็บน้ำ (สำนักงานชลประทานจังหวัด)

ตารางที่ 7-3 เป้าหมายการดำเนินงานและงบประมาณ ตำบลบ้านถิ่น อำเภอเมืองแพร่ จังหวัดแพร่ แผน 5 ปี (พ.ศ.2567-2571)

เขตการใช้ที่ดิน	งาน/โครงการ/กิจกรรม	หน่วยนับ	เป้าหมาย				รวม	งบประมาณ				รวม	หน่วยงานรับผิดชอบ	
			2567	2568	2569	2570		2571	2567	2568	2569			2570
เขตเกษตรกรรม	1. การปรับปรุงบำรุงดิน													
	1.1. การส่งเสริมการผลิตและการใช้สารอินทรีย์	ลิตร	3,300	3,300	3,300	3,300	16,500	42,900	42,900	42,900	42,900	42,900	214,500	พต.
เขตทำนา/ เขตพืชไร่	1.2. การผลิต-จัดหาเมล็ดพันธุ์พืชปุ๋ยสด	ตัน	3	3	3	3	15	89,250	89,250	89,250	89,250	89,250	446,250	พต.
เขตทำนา/ เขตพืชไร่	1.3. ส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงดินด้วยพืชปุ๋ยสด	ไร่	600	600	600	600	3,000	9,000	9,000	9,000	9,000	9,000	45,000	พต.
เขตเกษตรกรรม	1.4. การพัฒนากลุ่มเกษตรกรใช้สารอินทรีย์ลดการใช้สารเคมีทางการเกษตร	กลุ่ม	2	2	2	3	11	6,500	6,500	6,500	6,500	9,750	35,750	พต.
เขตเกษตรกรรม	1.5. การทำปุ๋ยหมักสูตรกรมพัฒนาที่ดิน	ตัน	60	60	60	60	300	204,000	204,000	204,000	204,000	204,000	1,020,000	พต.
เขตทำนา/ เขตปลูกไม้ผล/ เขตปลูกพืชไร่/ เขตปลูกไม้ยืนต้น	1.6. การจัดหาปูนโดโลไมท์	ตัน	100	100	100	100	500	170,000	170,000	170,000	170,000	170,000	850,000	พต.
เขตทำนา/ เขตปลูกไม้ผล/ เขตปลูกพืชไร่/ เขตปลูกไม้ยืนต้น	1.7. การส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงพื้นที่ดินกรด	ไร่	200	200	200	200	1,000	3,000	3,000	3,000	3,000	3,000	15,000	พต.
เขตทำนา	1.8. ฝึกอบรมช่าง ผลิตก๊าซเรือนกระจก	ไร่	400	400	400	400	2,000	136,000	136,000	136,000	136,000	136,000	680,000	พต.

ตารางที่ 7-3 (ต่อ)

เขตการใช้ ที่ดิน	งาน/โครงการ/กิจกรรม	หน่วย นับ	เป้าหมาย					รวม	งบประมาณ					รวม	หน่วยงาน รับผิดชอบ		
			2567	2568	2569	2570	2571		2567	2568	2569	2570	2571				
เขตเกษตรกรรม	2. การบริหารจัดการน้ำ 2.1 การก่อสร้างแหล่งน้ำใน ไร่นานอกเขตชลประทาน	บ่อ	-	-	1	2	2	-	-	20,600	41,200	41,200	-	-	-	103,000	พต.
	3. การฟื้นฟูและป้องกัน การชะล้างพังทลายของดิน																
เขตแหล่งน้ำ	3.1 การปลูกหญ้าแฝกเพื่อ การอนุรักษ์ก้นดินและน้ำ	กล้า	50,000	50,000	50,000	50,000	50,000	50,000	60,000	60,000	60,000	60,000	60,000	60,000	300,000	พต.	

หมายเหตุ: งบประมาณที่กำหนดไว้เป็นกรอบประมาณเบื้องต้น อาจมีการเปลี่ยนแปลงตามที่ได้รับการจัดสรรให้ดำเนินการ

เอกสารอ้างอิง

- กรมการปกครอง. 2566. **แผนที่ขอบเขตตำบล ปี 2564 (ไฟล์ข้อมูล)**. กรมพัฒนาที่ดิน กระทรวงเกษตรและสหกรณ์, กรุงเทพฯ.
- _____. 2566. รายงานสถิติจำนวนประชากรและบ้าน รายจังหวัด รายอำเภอ และรายตำบล (ณ เดือน ธันวาคม พ.ศ. 2565). แหล่งที่มา: <https://stat.bora.dopa.go.th/stat/statnew/statyear/#/TableTemplate/Area/statpop>, 1 พฤษภาคม 2566.
- กรมการพัฒนาชุมชน. 2566. **ข้อมูลความจำเป็นพื้นฐาน (จปฐ.) รายจังหวัด รายอำเภอ และรายตำบล ปี 2565**. แหล่งที่มา: <https://ebmn.cdd.go.th/>, 1 มิถุนายน 2566.
- กรมทรัพยากรน้ำบาดาล. 2566. **ปริมาณน้ำและจำนวนบ่อบาดาล ปี 2565**. แหล่งที่มา: <http://app.dgr.go.th/newpasutara/xml/search.php>, 26 พฤษภาคม 2566.
- กรมส่งเสริมการเกษตร. 2566. **จำนวนครุว์เรือนเกษตรกรที่ขึ้นทะเบียนเกษตรกร จำแนกรายจังหวัด รายอำเภอ และรายตำบล (ณ เดือนมกราคม พ.ศ. 2566)**. แหล่งที่มา: <http://mvos2.gistda.or.th/>, 15 พฤษภาคม 2566.
- กรมอุตุนิยมวิทยา. 2566. **ปริมาณน้ำฝนเฉลี่ยคาบ 30 ปี (พ.ศ. 2536-2565) (ไฟล์ข้อมูล)** กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม, กรุงเทพฯ.
- สำนักเทคโนโลยีการสำรวจและทำแผนที่. 2566. **แผนที่ขอบเขตตำบล ปี 2564 (ไฟล์ข้อมูล)**. กรมพัฒนาที่ดิน กระทรวงเกษตรและสหกรณ์, กรุงเทพฯ.
- กองสำรวจดินและวิจัยทรัพยากรดิน. 2566. **แผนที่ทรัพยากรดิน (ไฟล์ข้อมูล)**. กรมพัฒนาที่ดิน กระทรวงเกษตรและสหกรณ์, กรุงเทพฯ.
- กลุ่มวิเคราะห์สภาพการใช้ที่ดิน 2566. **แผนที่สภาพการใช้ที่ดิน ปี 2566 (ไฟล์ข้อมูล)**. กองนโยบายและแผนการใช้ที่ดิน กรมพัฒนาที่ดิน กระทรวงเกษตรและสหกรณ์, กรุงเทพฯ.
- บัณฑิต ต้นศิริ และ คำธณ ไทรพิง. 2542. **คู่มือการประเมินคุณภาพที่ดิน**. กองวางแผนการใช้ที่ดิน กรมพัฒนาที่ดิน กระทรวงเกษตรและสหกรณ์, กรุงเทพฯ.
- เทศบาลตำบลบ้านถิ่น. 2566. **วิสัยทัศน์ พันธกิจ**. แหล่งที่มา: <https://www.banthin.go.th/obt/vision>, 1 พฤษภาคม 2566

กรมพัฒนาที่ดิน
Land Development Department
กระทรวงเกษตรและสหกรณ์

สถานีพัฒนาที่ดินแพร่
เลขที่ 6 หมู่ 5 ตำบลทุ่งศรี อำเภอร้องกวาง
จังหวัดแพร่ 54140 โทรศัพท์ 054-597294